

สรุปสาระสำคัญ

รายงานผลการจัดการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)





สรุปลงสาระสำคัญ
รายงานผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ
ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) เป็นแผนยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการศึกษา ระยะยาว 15 ปี ซึ่งคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2545 เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แผนพัฒนาการอุดมศึกษา และแผนพัฒนาด้านการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรมที่บูรณาการเข้ากับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งแผนพัฒนาการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีการปฏิรูปการศึกษาที่เชื่อมโยงสอดคล้องกันทั่วประเทศ และต่อมาในปี 2552 ได้มีการปรับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไป จัดทำเป็นแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ซึ่งคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2553 มีมติเห็นชอบ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) สู่การปฏิบัติ มีการดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2552 โดยที่ผ่านมา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) มาอย่างต่อเนื่อง และในปี 2559 ซึ่งเป็นปีสิ้นสุดแผน จะมีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ สำนักงานฯ จึงดำเนินการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ปัญหา อุปสรรค และผลสำเร็จที่เกิดขึ้นในทุกระดับ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ และชี้แนะแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นต่อไป โดยได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งมีรองศาสตราจารย์ประวิต เอราวรณห์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วราพร เอราวรณห์ และคณะ เป็นผู้ร่วมดำเนินการ ทั้งนี้ สำนักงานฯ ได้มีการสังเคราะห์สรุปสาระสำคัญจัดทำเป็นรายงานฉบับนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณคณะวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงาน สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้ จะช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผลการพัฒนาการศึกษา และนำไปสู่การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มุ่งสู่การสร้างคนไทยและสังคมไทยให้มีความสุข และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างยั่งยืน



(นายกมล รอดคล้าย)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวที่บูรณาการการศึกษา การศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมและกีฬากับการศึกษาทุกระดับ เพื่อเป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและการปฏิบัติงานขององค์กร หน่วยงาน และสถานศึกษา และต่อมาในปี 2552 สถานการณ์ต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป จึงมีการปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) จัดทำเป็นแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การพัฒนาการศึกษาในช่วง พ.ศ. 2552-2558 มีทั้งที่ประสบความสำเร็จและมีปัญหาอุปสรรคที่ต้องได้รับการแก้ไขต่อไป ซึ่งผลการจัดการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ผลการจัดการศึกษาตามเป้าหมายเชิงปริมาณของแผนการศึกษาแห่งชาติฯ

1.1 จากเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระหลักเกินกว่าร้อยละ 50 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละปี ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.2 จากเป้าหมาย สถานศึกษาทุกโรงได้รับการรับรองมาตรฐานจาก สมศ. พบว่า ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) สถานศึกษายังได้รับการรับรองมาตรฐานไม่ครบทุกแห่ง มีสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา-มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และ กศน. ที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน ร้อยละ 96.81, 77.47, 79.49, 95.27 และ 98.81 ตามลำดับ โดยมีสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองระดับดีมากร้อยละ 41.13, 8.23, 9.55, 20.95 และ 16.92 ตามลำดับ

1.3 จากเป้าหมาย จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยคนไทยเพิ่มสูงขึ้นจาก 8.7 ปี ในปี 2551 เป็น 12 ปี ในปี 2559 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2558 เพิ่มขึ้นเป็น 10.0 ซึ่งเมื่อพิจารณาจากแนวโน้มคาดว่าไม่น่าจะเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.4 จากเป้าหมาย เอกชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษามากขึ้น โดยมีสัดส่วนผู้เรียนระหว่างรัฐ : เอกชน เป็น 65 : 35 ในปี 2559 พบว่า ผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยในปีการศึกษา 2558 สัดส่วนผู้เรียนระหว่างรัฐ : เอกชน เป็น 80.4 : 19.6

1.5 จากเป้าหมาย สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษามากขึ้น โดยมีสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีพ : สามัญ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็น 60 : 40 ในปี 2559 (ในปี 2556 มีการปรับเป้าหมาย เป็น 50 : 50) พบว่า ในปีการศึกษา 2558 ผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา : สามัญศึกษา มีสัดส่วนเป็น 32.7 : 67.3 ซึ่งคาดว่าไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ผลการจัดการศึกษาตามเป้าหมายเชิงคุณภาพของแผนการศึกษาแห่งชาติฯ

2.1 จากเป้าหมาย คนไทยเป็นคนเก่ง ดี มีความสุข พบว่า ทักษะการเรียนรู้และใฝ่หาความรู้ของคนไทยเพิ่มมากขึ้น อัตราการมีงานทำเพิ่มขึ้น แต่ทักษะของแรงงานด้านภาษาและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ มีแนวโน้มลดลง ส่วนจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มลดลง แต่ยังมีจำนวนมากพอสมควร และเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีที่ตั้งครรภ์มีแนวโน้มลดลง เด็กแรกเกิดถึง 5 ปี มีแนวโน้มของพัฒนาการสมวัยเพิ่มมากขึ้น แต่ผลลัพธ์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ประชากรส่วนใหญ่ มีสุขภาพกายสุขภาพใจค่อนข้างดี

2.2 จากเป้าหมาย สังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ พบว่า ประเทศไทยมีบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานวิจัยเต็มเวลาทั่วประเทศเพียง 1.30 คน ต่อประชากรพันคน มีงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาเพียงร้อยละ 0.48 ของ GDP ซึ่งถือว่าต่ำกว่าประเทศพัฒนาอื่นๆ อัตราการเข้าเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ผู้เรียนระดับ ปวช. มีอัตราการออกกลางคันค่อนข้างมาก แต่มีแนวโน้มลดลงทุกปี ส่วนอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปลดลงค่อนข้างมาก

2.3 จากเป้าหมาย สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน พบว่า จำนวนศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน และ กศน. มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่การบริหารจัดการการศึกษายังมีประสิทธิภาพน้อย มีปัญหาสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานบันอุดมศึกษามีเพียงส่วนน้อยที่ติดอันดับมหาวิทยาลัยในระดับภูมิภาคเอเชียและระดับโลก การใช้จ่ายงบประมาณใช้เป็นค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรมากกว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนค่อนข้างมาก

3. ผลการจัดการศึกษาตามแนวนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติฯ

3.1 **แนวนโยบายที่ 1.1** การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกกระดับและประเภทการศึกษา พบว่า ในเชิงปริมาณสถานศึกษาสามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาได้มากขึ้น แต่เชิงคุณภาพยังมีปัญหาด้านความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะทางภาษาของผู้สำเร็จการศึกษา

3.2 **แนวนโยบายที่ 1.2** การปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง พบว่า ทำได้ผลดีในขณะที่ผู้เรียนยังอยู่ในวัยเด็ก แต่เมื่อโตขึ้นเข้าสู่วัยรุ่นหรือเป็นนักศึกษายังมีปัญหาด้านระเบียบวินัย จิตอาสา และจิตสำนึกที่มุ่งส่วนรวม

3.3 **แนวนโยบายที่ 1.3** การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ได้มีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ยากจน อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล ทุรกันดาร พบว่า มีเพิ่มสูงขึ้นทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา แต่ยังมีปัญหาด้านโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ เนื่องจากสถานศึกษา ยังมีคุณภาพที่แตกต่างกัน

3.4 **แนวนโยบายที่ 1.4** การผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขัน และร่วมมือกับนานาชาติ พบว่า ระดับอาชีวศึกษามีความร่วมมือกับภาคเอกชนหรือสถานประกอบการในการผลิตมากขึ้น ขณะที่ระดับอุดมศึกษาสามารถผลิตกำลังคนในสาขาที่มีความต้องการได้มากขึ้น แต่ส่วนหนึ่งพบว่า การผลิตบัณฑิตในอีกหลายสาขายังเกินความต้องการ ทำให้มีปัญหาความสูญเปล่าทางการศึกษา

3.5 **แนวนโยบายที่ 1.5** การพัฒนามาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก พบว่า สถานศึกษาตื่นตัวและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในมากขึ้น แต่ระบบการประเมินคุณภาพภายนอกยังไม่ได้รับการยอมรับจากบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ เนื่องจากเห็นว่า ระบบการประเมินยังไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน และมุ่งการประเมินร่องรอยจากเอกสารมากเกินไป ซึ่งสะท้อนคุณภาพการศึกษาได้เพียงบางส่วน ทำให้มีอุปสรรคในการพัฒนามาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพในภาพรวม รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา

3.6 **แนวนโยบายที่ 1.6** การผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มีคุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี พบว่า ส่วนใหญ่มีคุณวุฒิ วิทยฐานะหรือตำแหน่งทางวิชาการ และคุณภาพชีวิตสูงขึ้น แต่คุณภาพการเรียนการสอนและการเอาใจใส่ต่อลูกศิษย์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

3.7 **แนวนโยบายที่ 2.1** การส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ กศน. มีความร่วมมือกับสถาบันทางศาสนาและสถาบันทางสังคมในการพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบต่างๆ ส่วนการส่งเสริมให้สถาบันทางศาสนาและสถาบัน

ทางสังคมจัดการศึกษาเองยังไม่ปรากฏการจัดกลไกดำเนินการ หรือการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างเป็นทางการ

3.8 แนวนโยบายที่ 2.2 การส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญา และการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม พลศึกษา กีฬา เป็นวิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพและตลอดชีวิต พบว่า สถานศึกษาทุกระดับให้ความสำคัญ ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและเข้าร่วมกิจกรรม หรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนมากขึ้น

3.9 แนวนโยบายที่ 2.3 การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ และสร้างกลไกการนำ ผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ พบว่า หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับส่งเสริมสนับสนุนครูและ คณาจารย์ทำวิจัยเพิ่มมากขึ้น มีผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม งานวิจัย ที่ผลิตขึ้นยังนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย ส่วนใหญ่เน้นการตีพิมพ์เผยแพร่มากกว่าการมุ่งประโยชน์ ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม

3.10 แนวนโยบายที่ 3.1 การพัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนา คุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า สถานศึกษาทุกระดับ ให้ความสำคัญและมีการลงทุนด้านสื่อเทคโนโลยี (ICT) จำนวนมาก เพื่อนำมาใช้สนับสนุนการเรียน การสอน การพัฒนาครูอาจารย์ และการบริหารจัดการ ส่งผลให้ผู้เรียนและผู้สอนพัฒนาความสามารถ ในการใช้ ICT สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ลักษณะการใช้ ICT ส่วนใหญ่เป็นแบบตั้งรับ ผู้เรียนใช้เพื่อ การสืบค้นเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังขาดความสามารถในการจัดการและการสังเคราะห์ข้อมูลที่สืบค้นได้ และการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ

3.11 แนวนโยบายที่ 3.2 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยเร่งรัดกระจาย อำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง ทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และ กศน. ในภาพรวม ยังขาดการส่งเสริมและจัดกลไกเพื่อกระจายอำนาจจากส่วนกลางที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัดไปสู่ หน่วยปฏิบัติอย่างแท้จริง

3.12 แนวนโยบายที่ 3.3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชา สังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา พบว่า มีเพิ่มขึ้นในการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และ กศน. ทั้งในรูปแบบร่วมจัดการศึกษา และการ สนับสนุนทรัพยากร ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาต่างๆ ที่จะแสวงหาความร่วมมือเอง ส่วนระดับอุดมศึกษานั้น ภาพรวมการมีส่วนร่วมระหว่างอุดมศึกษากับภาคเอกชนยังไม่น่าพอใจ

3.13 แนวนโยบายที่ 3.4 การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และการลงทุนเพื่อ การศึกษา ตลอดจนบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า มีปรากฏเป็นรูปธรรม อยู่บ้าง ซึ่งส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการ ส่วนการอำนวย

ความสะดวก การผ่อนคลายกฎ ระเบียบ ข้อบังคับจากส่วนกลางเพื่อให้เกิดความคล่องตัวยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร

3.14 **แนวนโยบายที่ 3.5** การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันสามารถอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาทั้งระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีความสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ และสถาบันหลายแห่งมีความพร้อมที่จะรองรับการเข้าเรียนของนักศึกษาต่างชาติ อย่างไรก็ตาม ยังต้องปรับปรุงทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และต้องได้รับการฝึกทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในการทำงานให้เข้มข้นขึ้น เช่น การฝ่าฟันอุปสรรค ความอดทนในการทำงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานเป็นทีม เป็นต้น

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 เป้าหมายเชิงปริมาณที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ไม่มีข้อใดที่บรรลุผล ส่วนเป้าหมายเชิงคุณภาพพบว่า ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมยังไม่น่าพึงพอใจ สะท้อนให้เห็นว่า การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การวางแผนของหน่วยงานต่างๆ ที่เป็นหน่วยปฏิบัติ และการบริหารแผนไปสู่การปฏิบัติ ยังขาดทิศทางและขาดการเชื่อมโยงกับเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้ ในภาพรวม การศึกษายังจำกัดอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐ ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนอื่น การจัดการศึกษาขาดความเท่าเทียมและทั่วถึง และคุณภาพของผลลัพธ์ทางการศึกษาไม่น่าพอใจ จึงควรมีการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ปรับระบบการทดสอบประเมินผลความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้วยระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอน และการยกระดับคุณวุฒิ ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ยกย่องคุณภาพมาตรฐานครูและบุคลากรทางการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสัมมาชีพของประชากรทุกช่วงวัย

4.2 รัฐมีนโยบายส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาค่อนข้างมาก ส่งผลให้ประชากรทุกช่วงอายุมีโอกาสดำเนินการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กด้อยโอกาส และผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการพิจารณาคือ ประชากรวัยเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาระบบ และประชากรวัยแรงงาน ซึ่งแม้ว่าจะมีแนวโน้มได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่ประชากรที่มีการศึกษาน้อยกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นยังมีอยู่จำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานเพื่อยกระดับการศึกษาให้แก่แรงงานยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง จึงต้องเร่งดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และมีมาตรการต่างๆ ให้เด็กและประชาชนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นและสูงขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

4.3 คุณภาพของแรงงานไทย (อายุ 15 ปีขึ้นไป) แม้ว่าจะได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสัดส่วนของผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภท อาชีวศึกษายังคงน้อยกว่าประเภทสามัญศึกษาซึ่งมุ่งหวังเรียนต่อในระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ ผู้เรียนอาชีวศึกษามีแนวโน้มน้อยลงทุกปี ทำให้มีการขาดแคลนแรงงานระดับกลาง ส่วนแรงงาน ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ยังมีผู้ว่างงานอยู่จำนวนมาก อย่างไรก็ตาม แรงงานระดับนี้ก็ยังคงขาดแคลนอยู่จำนวนหนึ่ง สะท้อนให้เห็นว่าถึงแม้จะมีระดับคุณวุฒิทางการศึกษาตามที่นายจ้างต้องการแล้ว แต่อาจยังมีคุณภาพหรือ คุณลักษณะอื่นๆ ที่ไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ดังนั้น การจัดการศึกษาจะต้อง ให้ความสำคัญการพัฒนาผู้เรียนและแรงงานให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พร้อมเพื่อตอบสนองต่อ ความต้องการของภาคส่วนต่างๆ มากกว่าจัดการศึกษาตามความพร้อมของตนเอง มีการวิเคราะห์ ความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการจัดการศึกษาทั้งเพื่อการผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน และการพัฒนากำลังคนเพื่อยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น รวมทั้งมีมาตรการสนับสนุน ให้มีผู้เรียนสายอาชีวศึกษามากขึ้น

4.4 การที่จำนวนนักเรียนลดลงแต่จำนวนครูยังไม่ลดลงมากนัก แม้ว่าจะมีการตัด อัตราครูที่เกษียณแล้วก็ตาม ทำให้ดูเหมือนว่าอัตราส่วนนักเรียนต่อครูค่อนข้างน้อย แต่กลับ มีการขาดแคลนครูในบางสาขาวิชาและในบางพื้นที่ จึงมีความจำเป็นต้องบริหารจัดการในด้าน การบริหารงานบุคคลให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การผลิตครูมีปริมาณเพิ่มขึ้น แต่คุณภาพของครูกลับลดลง สถาบันผลิตครูตามความพร้อมของสถาบันมากกว่าผลิตครูให้มีคุณภาพ ตามความต้องการ ทำให้มีปริมาณเกินในบางสาขาและขาดแคลนในบางสาขาวิชา จึงควรมีการศึกษา วิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างจริงจัง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพ สามารถ พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ

4.5 จำนวนประชากรช่วงอายุวัยเรียน ในระหว่างปีการศึกษา 2552-2558 ลดลง โดยเฉพาะช่วงอายุ 3-5 ปี ซึ่งจะเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีจำนวนลดลงอย่างมากเนื่องจากอัตรา การเกิดที่น้อยลง ในขณะที่จำนวนประชากรผู้สูงวัย (60 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็กที่จะเข้าสู่ระบบการศึกษามีแนวโน้มลดลง แต่จำนวนสถานศึกษากลับเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะ สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ทำให้มีโรงเรียนขนาดเล็กมากขึ้น ส่วนสถานศึกษาที่เปิดสอน ระดับอุดมศึกษาก็มีจำนวนมากขึ้น ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากการเปิดสอนระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้น ในสถาบันอาชีวศึกษา ดังนั้น การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในระบบการศึกษาทั้งอาคารสถานที่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีการทบทวนและบริหารจัดการใหม่ให้มีประสิทธิภาพ และใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด

4.6 การส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถาบันทางศาสนา หรือสถาบันทางสังคม และ การใช้เครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาบริหารจัดการศึกษา ยังขาดระบบและกลไกการส่งเสริมจากภาครัฐ

ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการโดยสถานศึกษาแต่ละแห่งเอง จึงควรกำหนดแนวนโยบายที่รัฐต้องมี กลไกดำเนินการ มีการกระจายความรับผิดชอบไปยังองค์กรภาคสังคม และการส่งเสริมที่เป็นรูปธรรม ทั้งการสนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากรต่างๆ มากยิ่งขึ้น

4.7 การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และการลงทุนเพื่อ การศึกษา ตลอดจนบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานต่างๆ ยังให้ ความสำคัญน้อย ซึ่งชี้ให้เห็นว่า รัฐเป็นผู้รับภาระในการจัดการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ รวบรวมความรับผิดชอบ ไว้ที่ส่วนกลาง มีช่องทางและโอกาสให้ภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาค่อนข้าง น้อย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดกลไกและมาตรการผลักดันการกระจายอำนาจทางการศึกษา ให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการศึกษา และการร่วมรับผิดชอบของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

4.8 ประเทศไทยมีการใช้งบประมาณจากภาครัฐเพื่อการศึกษาค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ แต่กลับใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูค่อนข้าง น้อย การใช้จ่ายขาดทิศทางและไม่เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ขณะที่การบริการทางการศึกษายังไม่มี คุณภาพ โดยงบประมาณส่วนใหญ่ที่ใช้จัดการศึกษามาจากภาครัฐ ภาคเอกชนยังมีส่วนร่วมน้อย และ ผู้ที่มีรายได้น้อยต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาค่อนข้างมาก จึงต้องเร่งปฏิรูประบบการเงินและ ทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดสรรงบประมาณควรเป็นไป ในระบบการจัดสรรเพื่อตอบสนองด้านอุปสงค์ (demand-side financing) ผ่านตัวผู้เรียน มากกว่า การจัดสรรเพื่อตอบสนองด้านอุปทาน (supply-side financing) ผ่านผู้ให้บริการทางการศึกษา

4.9 การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนปฏิบัติการของหน่วยงานทางการศึกษา ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับนโยบายรัฐบาลและนโยบายของรัฐมนตรี จึงเป็นปัจจัยแทรกซ้อนที่ทำให้ การดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติขาดความต่อเนื่อง และขาดการให้ความสำคัญ จากหน่วยงานต่างๆ จึงควรวางระบบให้แยกบทบาทการเป็นผู้กำหนดนโยบาย (policy maker) ผู้กำกับจัดการศึกษา (regulator) และผู้จัดการศึกษา (provider) ออกจากกันอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการถ่วงดุลและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และส่งผลต่อประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพอย่างแท้จริง และควรมีการกำหนดกลไกหรือแสวงหามาตรการที่จะตรวจสอบ การวางแผนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กำหนดให้หน่วยงานต่างๆ ต้องเสนอแผนให้สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษารับรองความเชื่อมโยงกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ก่อนจะนำไปสู่ขั้นตอน การเสนอของบประมาณจากรัฐสภา เป็นต้น นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ต้องกำหนดกลไก และระบบการประสานแผนฯ การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ตามช่วงเวลา และดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อผลักดันการนำ แผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปผู้บริหาร	ก
สารบัญ	๗
1 บทนำ	1
2 สาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559)	2
3 ผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)	5
3.1 ผลการจัดการศึกษาตามเป้าหมายเชิงปริมาณของแผนการศึกษาแห่งชาติฯ	5
3.2 ผลการจัดการศึกษาตามเป้าหมายเชิงคุณภาพของแผนการศึกษาแห่งชาติฯ	10
3.3 ผลการจัดการศึกษาตามแนวนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติฯ	32
4 สรุปและข้อเสนอแนะ	51
4.1 สรุป	51
4.2 ข้อเสนอแนะ	52
เอกสารอ้างอิง	56

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	ผลการทดสอบของโครงการ PISA 2012	11
ตาราง 2	จำนวนและร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีงานทำและผู้ว่างงาน ปี พ.ศ. 2552 – 2558	12
ตาราง 3	จำนวนและร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีงานทำและผู้ว่างงาน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ	13
ตาราง 4	มหาวิทยาลัยของประเทศไทยที่ติดอันดับ 300 อันดับแรกของภูมิภาคเอเชีย โดย QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA ปี ค.ศ. 2009-2016 (พ.ศ.2552-2559)	28
ตาราง 5	มหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนที่ติดอันดับ 500 อันดับแรกของโลก โดย QS World University Rankings ปี 2015/2016 (พ.ศ.2558/2559)	29
ตาราง 6	สัดส่วนผู้เรียนระหว่างรัฐ : เอกชน ปีการศึกษา 2552-2558	31

สารบัญญภาพ

	หน้า	
แผนภาพ 1	คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ภาพรวมทั้งประเทศ ปีการศึกษา 2552-2558	6
แผนภาพ 2	คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบ โรงเรียน (N-NET) ชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ปีการศึกษา 2554-2558	7
แผนภาพ 3	ร้อยละของสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) จำแนกตามระดับการศึกษา	8
แผนภาพ 4	จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยอายุ 15-59 ปี ในปี 2552-2558	9
แผนภาพ 5	สัดส่วนผู้เรียนระหว่างรัฐ : เอกชน ปีการศึกษา 2552-2558	9
แผนภาพ 6	สัดส่วนของผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา : สามัญศึกษา ปีการศึกษา 2552-2558	10
แผนภาพ 7	เวลาเฉลี่ยที่คนไทยอายุ 6 ปีขึ้นไป ใช้ในการอ่านหนังสือต่อวัน ปี 2554 – 2558 จำแนกตามกลุ่มวัย	12
แผนภาพ 8	ทักษะด้านภาษา (Language skills) ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการของประเทศในเอเชีย ปี 2552-2559	14
แผนภาพ 9	ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ของแรงงานของประเทศในเอเชีย ปี 2552-2559	15
แผนภาพ 10	จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปี 2552-2557	16
แผนภาพ 11	จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีที่ตั้งครรภ์ ปี 2552-2558	17
แผนภาพ 12	ร้อยละของเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ที่มีพัฒนาการสมวัย ปีงบประมาณ 2553-2557	18
แผนภาพ 13	จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเทียบเท่าเต็มเวลา (Full-time equivalent : FTE) ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2557	19
แผนภาพ 14	งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อร้อยละของ GDP ปี 2557	19
แผนภาพ 15	อัตราการเข้าเรียนของประชากรอายุ 3 – 21 ปี ปีการศึกษา 2552 – 2558	20
แผนภาพ 16	อัตราการออกกลางคันของผู้เรียน ปีการศึกษา 2552-2557	21
แผนภาพ 17	อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี 2550-2558	22
แผนภาพ 18	จำนวนแหล่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชน ปี 2557-2558	24

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 19 ร้อยละของประชากร 15 ปี ขึ้นไป ที่ใช้คอมพิวเตอร์ ในปี 2552-2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ	25
แผนภาพ 20 ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป ที่ใช้อินเทอร์เน็ต ในปี 2552-2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ	26
แผนภาพ 21 ร้อยละของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาด ปี 2552-2558	27
แผนภาพ 22 ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในปี 2557	30
แผนภาพ 23 ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และต่องบประมาณทั้งประเทศ ปีงบประมาณ 2552-2559	30

สรุปสาระสำคัญ

รายงานผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)

1. บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ซึ่งคณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2553 มีมติเห็นชอบ เป็นแผนที่ปรับปรุงมาจากแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แผนพัฒนาการอุดมศึกษา และแผนพัฒนาด้านการศึกษา ศีลปะ วัฒนธรรมที่บูรณาการเข้ากับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งแผนพัฒนาการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีการปฏิรูปการศึกษาที่เชื่อมโยงสอดคล้องกัน

การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) สู่การปฏิบัติ เริ่มมาตั้งแต่ปี 2553 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานระดับชาติที่รับผิดชอบ การประเมินผลการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศตามแผนการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐาน การศึกษาของชาติ และนโยบายการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการกำหนด นโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการจัดการศึกษาของชาติ ได้ดำเนินการติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติฯ มาอย่างต่อเนื่อง

ในปี 2559 เป็นปีสิ้นสุดแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ซึ่งจะต้อง มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงดำเนินการติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาว่าบรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนฯ มากน้อยเพียงใด หน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีการดำเนินงานให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ แนวนโยบาย เป้าหมาย และกรอบการดำเนินงานในแต่ละวัตถุประสงค์เพียงใด มีปัญหา อุปสรรค หรือสาเหตุจากปัจจัยใดที่ทำให้ไม่บรรลุผลที่กำหนดไว้ในแผนฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการ จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ และการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา รวมทั้งชี้แนะ แนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นต่อไป

2. สาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)

2.1 เจตนารมณ์ของแผน

แผนการศึกษาแห่งชาติได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาพื้นฐานในการกำหนดแผน โดยมีศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และธรรมชาติ บูรณาการเชื่อมโยงเป็นกระบวนการโดยรวมที่ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน มีคุณภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้เป็นไปตามปรัชญาพื้นฐานและกรอบความคิดดังกล่าว เจตนารมณ์ของแผนจึงมุ่ง 1) พัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ 2) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมमानฉันทและเอื้ออาทรต่อกัน

2.2 วัตถุประสงค์ของแผน

- (1) พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา
- (2) เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้
- (3) เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้

2.3 แนวนโยบาย

วัตถุประสงค์ 1 พัฒนาคอนอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา

แนวนโยบาย

- 1.1 พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภทการศึกษา
- 1.2 ปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง
- 1.3 เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ได้มีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ยากจน อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล ทุรกันดาร
- 1.4 ผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขัน และร่วมมือกับนานาประเทศ
- 1.5 พัฒนามาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก

1.6 ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มีคุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์ 2 สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้

แนวนโยบาย

2.1 ส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2 ส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญา และการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม พลศึกษา กีฬา เป็นวิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพและตลอดชีวิต

2.3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

วัตถุประสงค์ 3 พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้

แนวนโยบาย

3.1 พัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

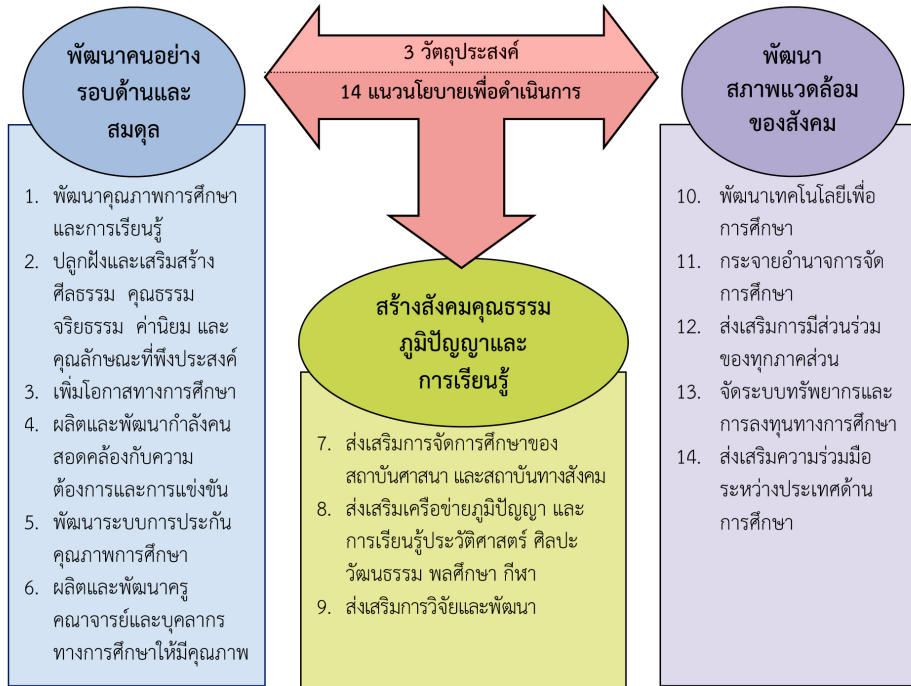
3.2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยเร่งรัดกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา

3.4 ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และการลงทุนเพื่อการศึกษา ตลอดจนบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความป็นสากลของการศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันสามารถอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน

สรุปวัตถุประสงค์และแนวนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ดังแผนภาพต่อไปนี้



2.4 เป้าหมาย

เมื่อสิ้นสุดแผนฯ ในปี 2559 การพัฒนาการศึกษาของประเทศบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนี้

1) เป้าหมายเชิงปริมาณ

- (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระหลัก เกินกว่าร้อยละ 50
- (2) สถานศึกษาทุกโรงได้รับการรับรองมาตรฐาน จาก สมศ.
- (3) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มสูงขึ้น จาก 8.7 ปี ในปี 2551 เป็น 12 ปี ในปี 2559
- (4) เอกชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษามากขึ้น โดยมีสัดส่วนผู้เรียนระหว่างรัฐ : เอกชน เป็น 65 : 35 ในปี 2559
- (5) สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษามากขึ้น โดยมีสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษา : สามัญศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็น 60 : 40 ในปี 2559

2) เป้าหมายเชิงคุณภาพ

(1) คนไทยเป็นคนที่ เก่ง มีความสุข มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะทางวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสุข มีสุขภาพทั้งกายและใจที่สมบูรณ์ สามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพื่อเป็นเป้าหมายและฐานหลักของการพัฒนาประเทศ

(2) สังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อการเรียนรู้ นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน มีสุขภาวะ ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเอื้ออาทร ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

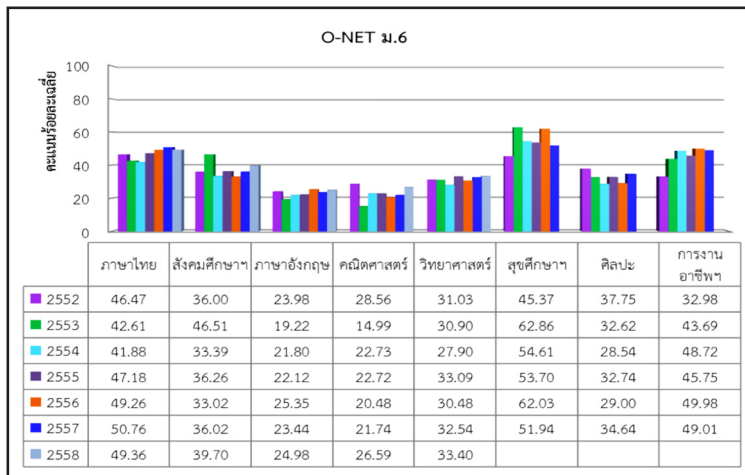
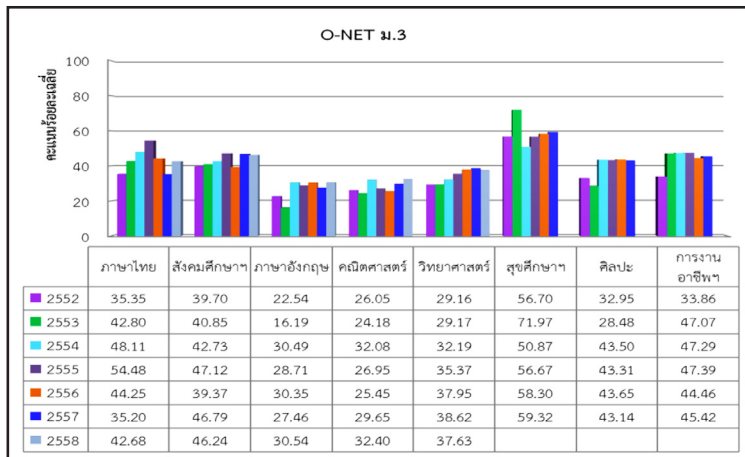
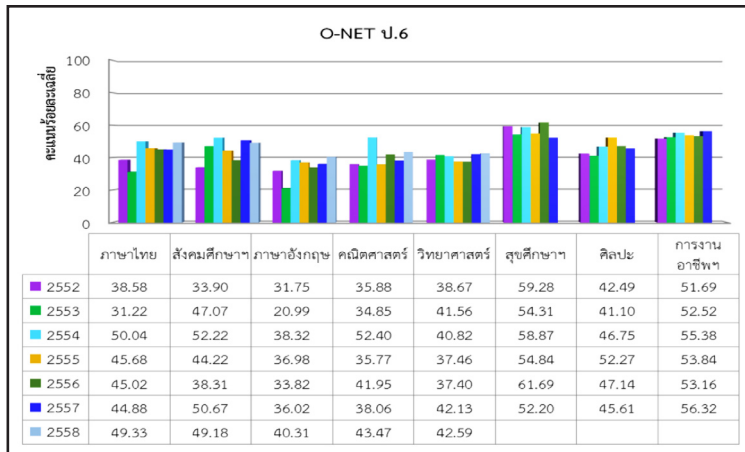
(3) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ และยั่งยืน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการศึกษาและเรียนรู้ มีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมทั้งความร่วมมือในภูมิภาคและกับนานาชาติมากขึ้น อันจะนำไปสู่ความสามารถในการร่วมมือและแข่งขันของประเทศและการอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน

3. ผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)

3.1 ผลการจัดการศึกษาตามเป้าหมายเชิงปริมาณของแผนการศึกษาแห่งชาติฯ

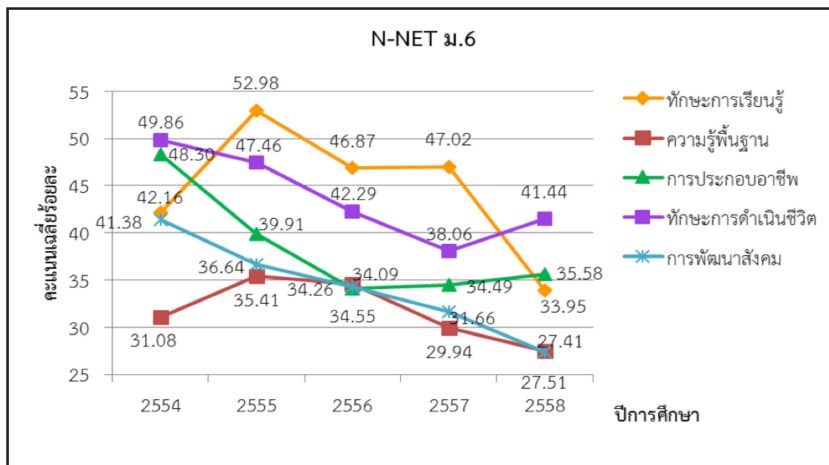
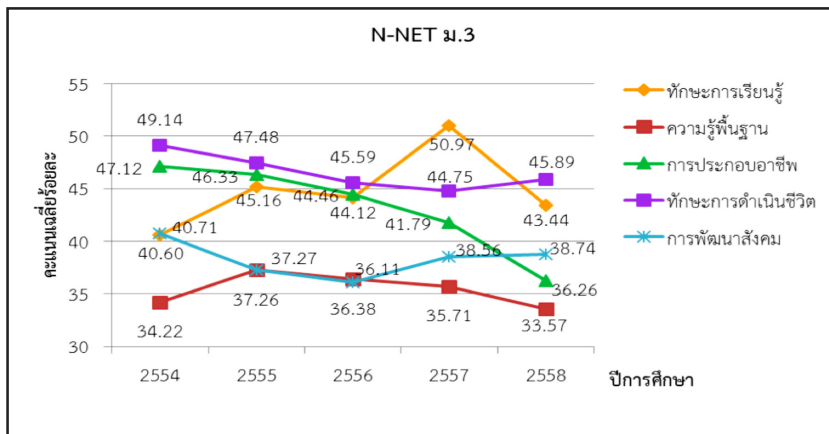
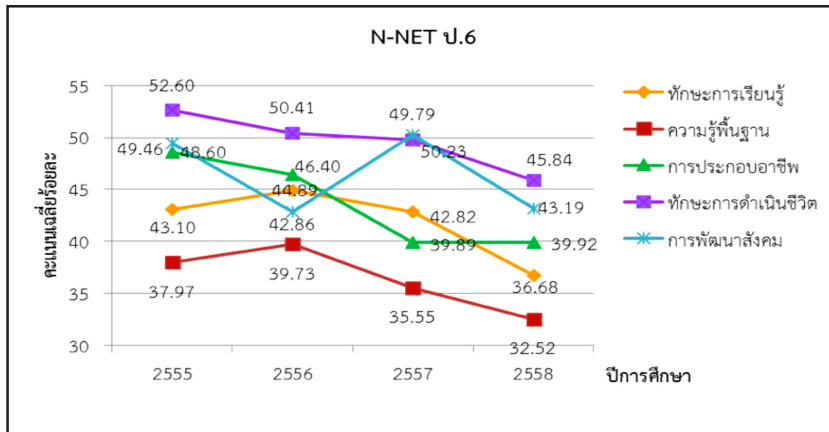
(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระหลัก เกินกว่าร้อยละ 50

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการประเมินผลตามหลักสูตรในระดับชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ยังไม่เป็นที่น่าพอใจตามเป้าหมาย ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในกลุ่มสาระหลัก พบว่าส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่ได้คะแนนต่ำ นอกจากนี้ ผลจากการทดสอบยังสะท้อนว่า การจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่างๆ มีคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์แตกต่างกันสูง ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนการศึกษานอกระบบ จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ในด้านทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต และการพัฒนาสังคม พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะด้านความรู้พื้นฐานมีคะแนนค่อนข้างต่ำมาก และเกือบทุกด้านมีคะแนนลดลงทุกปี



ที่มา : ข้อมูลของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

แผนภาพ 1 คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ภาพรวมทั้งประเทศ ปีการศึกษา 2552-2558



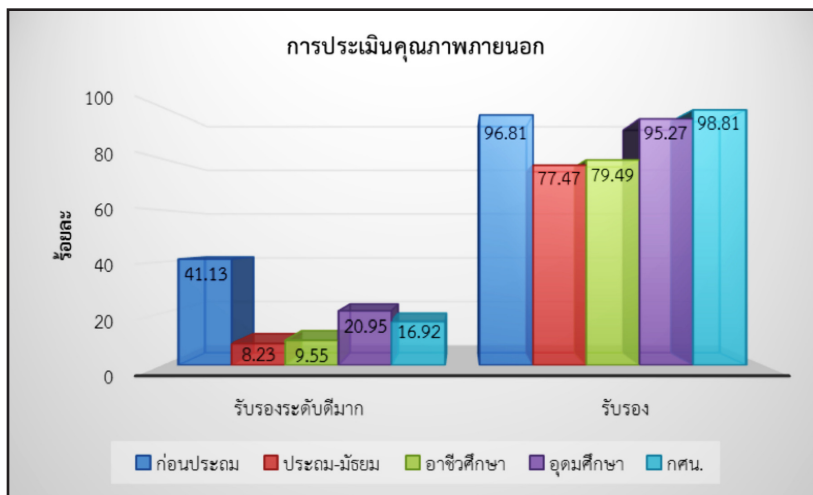
ที่มา : ข้อมูลของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

หมายเหตุ : ใช้คะแนน N-NET รอบ 2

แผนภาพ 2 คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ปีการศึกษา 2554-2558

(2) สถานศึกษาทุกโรงได้รับการรับรองมาตรฐานจาก สมศ.

สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาได้รับการรับรองมาตรฐานจาก สมศ. ยังไม่ครบทุกแห่ง โดยสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ของ สมศ. ในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา-มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และ กศน. ผ่านการรับรองมาตรฐานร้อยละ 96.81, 77.47, 79.49, 95.27 และ 98.81 ตามลำดับ โดยสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองระดับดีมาก มีร้อยละ 41.13, 8.23, 9.55, 20.95 และ 16.92 ตามลำดับ



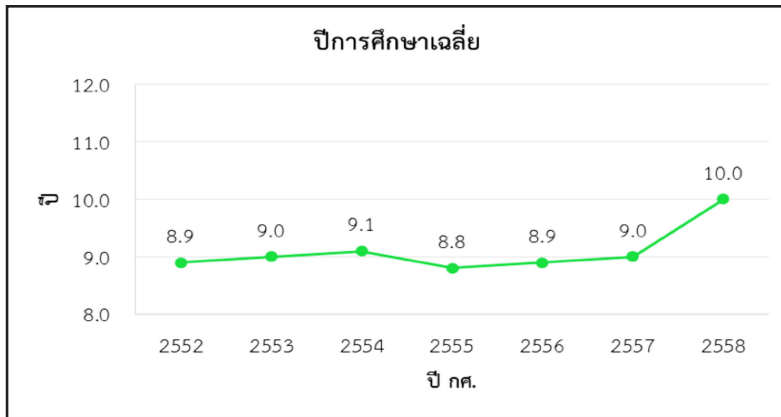
ที่มา : ข้อมูลของสำนักงานรับรองมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

หมายเหตุ : ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ข้อมูล ณ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2559

แผนภาพ 3 ร้อยละของสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) จำแนกตามระดับการศึกษา

(3) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยคนไทยเพิ่มสูงขึ้นจาก 8.7 ปี ในปี 2551 เป็น 12 ปี ในปี 2559

ประชากรวัยแรงงานที่มีอายุ 15-59 ปี ทั้งวัยเรียนและวัยทำงาน ในช่วงปี 2552-2558 ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาจากจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 8.9 ปี ในปี 2552 เป็น 10.0 ปี ในปี 2558 เทียบได้กับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

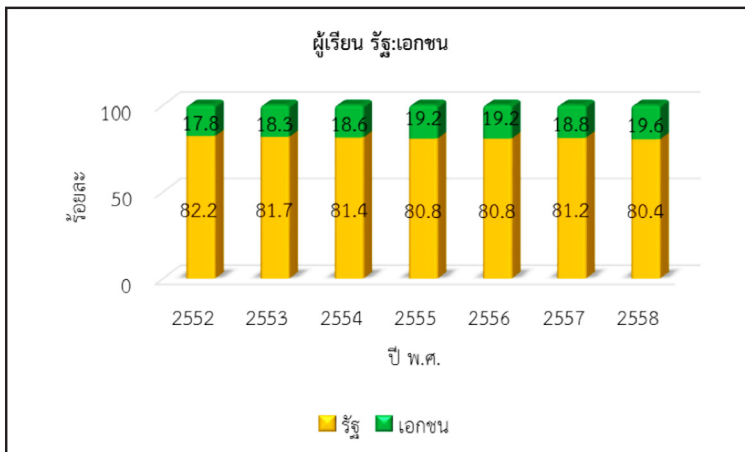


ที่มา : สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

แผนภาพ 4 จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยอายุ 15-59 ปี ในปี 2552-2558

(4) เอกชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษามากขึ้น โดยมีสัดส่วนผู้เรียนระหว่างรัฐ : เอกชน เป็น 65 : 35 ในปี 2559

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา ยังไม่เป็นที่ไปตามเป้าหมายโดยสัดส่วนผู้เรียนระหว่างรัฐ : เอกชน ในปี 2558 พบว่า มีสัดส่วนเป็น 80.4 : 19.6 โดยผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17.8 ในปีการศึกษา 2552 เท่านั้น แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่เป็นที่ไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้



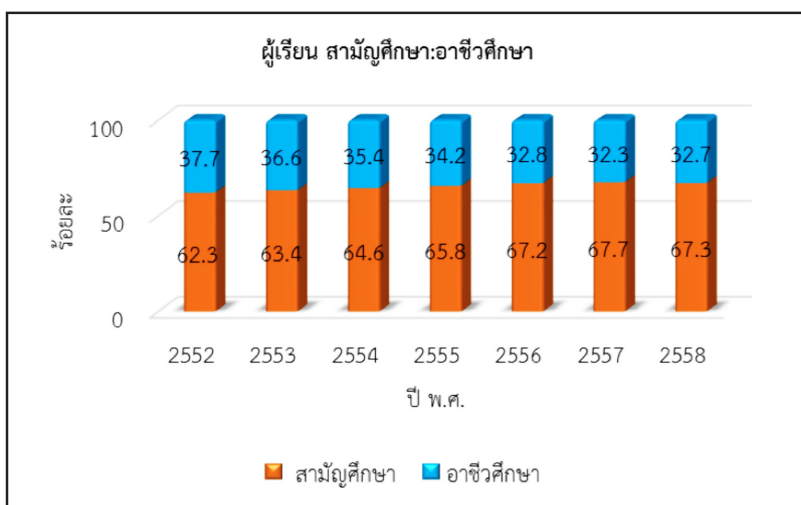
ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2552, 2553, 2554, 2555-2556, 2556-2557 และ 2557-2558

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558 และ 2559)

แผนภาพ 5 สัดส่วนผู้เรียนระหว่างรัฐ : เอกชน ปีการศึกษา 2552-2558

(5) สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษามากขึ้น โดยมีสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีพ : สามัญ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็น 60 : 40 ในปี 2559

สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษา : สามัญศึกษา ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย แม้ว่าในช่วงปี 2556 จะมีการปรับลดเป้าหมายเป็น 50 : 50 โดยพบว่า ระหว่างปี 2552-2558 สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จาก 37.7 : 62.3 ในปี 2552 เหลือเพียง 32.7 : 67.3 ในปี 2558 ทั้งนี้ สาเหตุส่วนหนึ่งนอกจากเรื่องค่านิยมของการเรียนสายสามัญศึกษาเพื่อศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ยังเนื่องมาจากการจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาเป็นแบบค่าใช้จ่ายต่อหัว ทำให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องการดึงเด็กให้เข้าเรียนในสถานศึกษาของตนเอง



ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2552, 2553, 2554, 2555-2556, 2556-2557 และ 2557-2558

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558 และ 2559)

แผนภาพ 6 สัดส่วนของผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา : สามัญศึกษา ปีการศึกษา 2552-2558

3.2 ผลการจัดการศึกษาตามเป้าหมายเชิงคุณภาพของแผนการศึกษาแห่งชาติฯ

(1) คนไทยเป็นคนเก่ง ดี มีความสุข มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะเชิงวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ และแสวงหาความรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสุข มีสุขภาพทั้งกายและใจที่สมบูรณ์ สามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพื่อเป็นเป้าหมายและฐานหลักของการพัฒนาประเทศ จำแนกได้ดังนี้

(1.1) คนไทยเป็นคนเก่ง มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะเชิงวิชาชีพ ไม่เรียนรู้ และแสวงหาความรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต พิจารณาจาก

• ความสามารถในการเรียนรู้

ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนเทียบกับนานาชาติทั่วโลกและในอาเซียน จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ในระดับสากลของ PISA ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินความสามารถของนักเรียนในการนำสิ่งที่ได้เรียนในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิต หรือสถานการณ์จริง พบว่า ผลการประเมิน PISA 2012 (ปีพ.ศ. 2555) คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านการรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ (Mathematic Literacy) และการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) ของนักเรียนไทยอายุ 15 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (OECD) ทุกวิชา โดยประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 50 จาก 65 ประเทศ ต่ำกว่าสิงคโปร์ และเวียดนาม

ตาราง 1 ผลการทดสอบของโครงการ PISA 2012

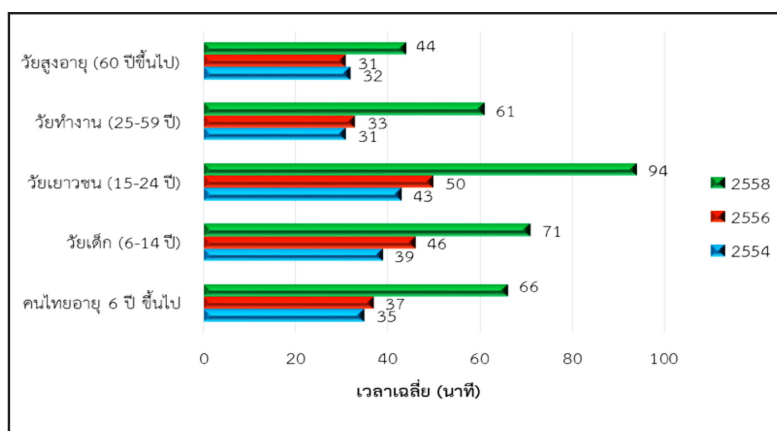
อันดับ	ประเทศ	คณิตศาสตร์	การอ่าน	วิทยาศาสตร์
1	จีน (เซี่ยงไฮ้)	613	570	580
2	สิงคโปร์	573	542	551
3	ฮ่องกง	561	545	555
4	ไต้หวัน	560	523	523
5	เกาหลีใต้	554	536	538
7	ญี่ปุ่น	536	538	547
17	เวียดนาม	511	508	528
ค่าเฉลี่ยนานาชาติ (OECD)		494	496	501
50	ไทย	427	441	444
52	มาเลเซีย	421	398	420
64	อินโดนีเซีย	375	396	382

ที่มา : รายงานผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2556)

• ทักษะการเรียนรู้และใฝ่หาความรู้

ทักษะการเรียนรู้และใฝ่หาความรู้ของคนไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน ซึ่งจากข้อมูลการอ่านหนังสือของคนไทยอายุ 6 ปีขึ้นไป พบว่า เวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการอ่านหนังสือนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน เพิ่มขึ้นจาก 35 นาทีต่อวัน ในปี 2554 เป็น 66 นาทีต่อวัน ในปี 2558 โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน (15 – 24 ปี) ใช้เวลาในการอ่านมากที่สุด

94 นาทีต่อวัน อย่างไรก็ตาม เยาวชนอ่านหนังสือประเภทข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/SMS/E-mail มากถึงร้อยละ 83.3 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแหล่งข้อมูลที่เยาวชนไทยส่วนใหญ่ให้ความสนใจ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558)



ที่มา : รายงานสรุปสำหรับผู้บริหารการสำรวจการอ่านของประชากร พ.ศ. 2558 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558)

แผนภาพ 7 เวลาเฉลี่ยที่คนไทยอายุ 6 ปีขึ้นไป ใช้ในการอ่านหนังสือต่อวันปี 2554 – 2558 จำแนกตามกลุ่มวัย

• อัตราการมีงานทำของผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป

ภาวะการมีงานทำของประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า จำนวนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไปที่อยู่ในกำลังแรงงาน มีงานทำเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 98.50 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 99.11 ในปี 2558 โดยผู้ว่างงานส่วนใหญ่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีงานทำและผู้ว่างงาน ปี พ.ศ. 2552 – 2558

ปี	กำลังแรงงาน ปัจจุบัน (พันคน)	จำนวน (พันคน)		ร้อยละ	
		ผู้มีงานทำ	ผู้ว่างงาน	ผู้มีงานทำ	ผู้ว่างงาน
2552	38,278.7	37,706.3	572.3	98.50	1.50
2553	38,439.5	38,037.3	402.2	98.95	1.05
2554	38,206.4	37,952.9	253.5	99.34	0.66
2555	38,577.9	38,324.1	253.8	99.34	0.66
2556	38,498.3	38,216.6	281.7	99.27	0.73
2557	38,400.1	38,077.4	322.7	99.16	0.84
2558	38,356.7	38,016.2	340.6	99.11	0.89

ที่มา : ข้อมูลจากรายงานการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558)

หมายเหตุ : ไม่รวมกำลังแรงงานที่รอฤดูกาล

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีงานทำและผู้ว่างงาน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ

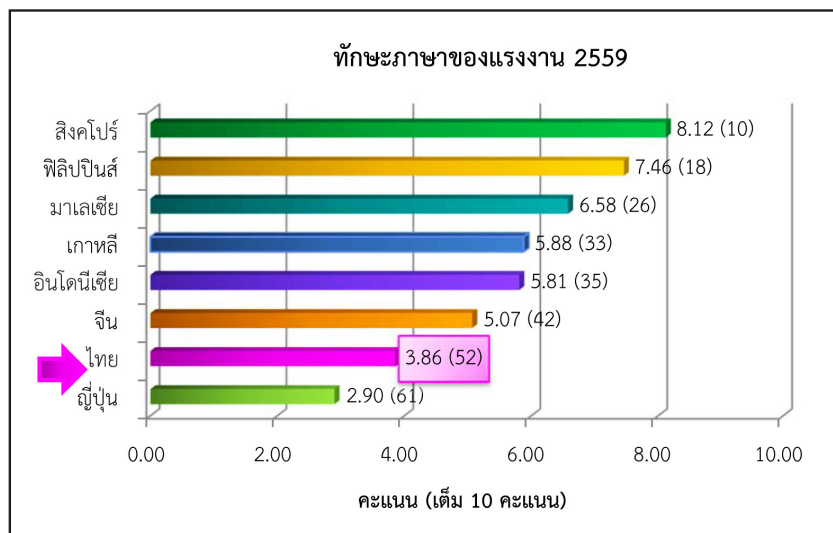
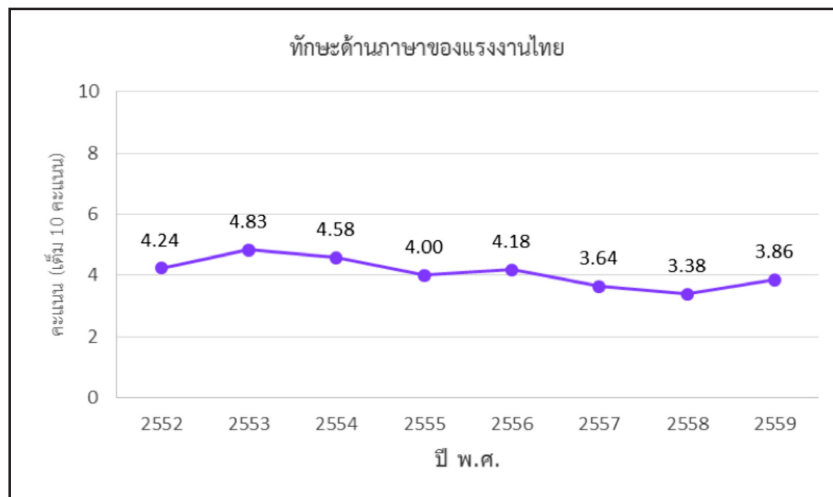
ระดับการศึกษาที่สำเร็จ	กำลังแรงงานปัจจุบัน (พันคน)	จำนวน (พันคน)		ร้อยละ	
		ผู้มีงานทำ	ผู้ว่างงาน	ผู้มีงานทำ	ผู้ว่างงาน
รวม	38,356.7	38,016.2	340.6	99.11	0.89
ไม่มีการศึกษา	1,269.6	1,263.8	5.8	99.54	0.46
ต่ำกว่าประถมศึกษา	8,132.1	8,113.5	18.6	99.77	0.23
ประถมศึกษา	8,547.4	8,497.9	49.5	99.42	0.58
มัธยมศึกษาตอนต้น	6,071.3	6,005.8	65.5	98.92	1.08
มัธยมศึกษาตอนปลาย	6,086.5	6,017.5	69.0	98.87	1.13
- สายสามัญ	4,716.8	4,663.9	52.9	98.88	1.12
- สายอาชีวศึกษา	1,364.1	1,348.1	16.0	98.83	1.17
- สายวิชาการศึกษา	5.5	5.4	0.1	97.65	2.35
อุดมศึกษา	7,929.6	7,799.1	130.5	98.35	1.65
- สายวิชาการ	5,136.0	5,046.4	89.5	98.26	1.74
- สายวิชาชีพ	2,068.4	2,035.5	32.9	98.41	1.59
- สายวิชาการศึกษา	725.2	717.2	8.0	98.89	1.11
อื่นๆ ^{1/}	137.7	136.6	1.1	99.17	0.83
ไม่ทราบ	182.4	182.0	0.4	99.77	0.23

ที่มา : ข้อมูลจากรายงานการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558)

^{1/}รวมอาชีวศึกษาระยะสั้น

• ทักษะของแรงงาน

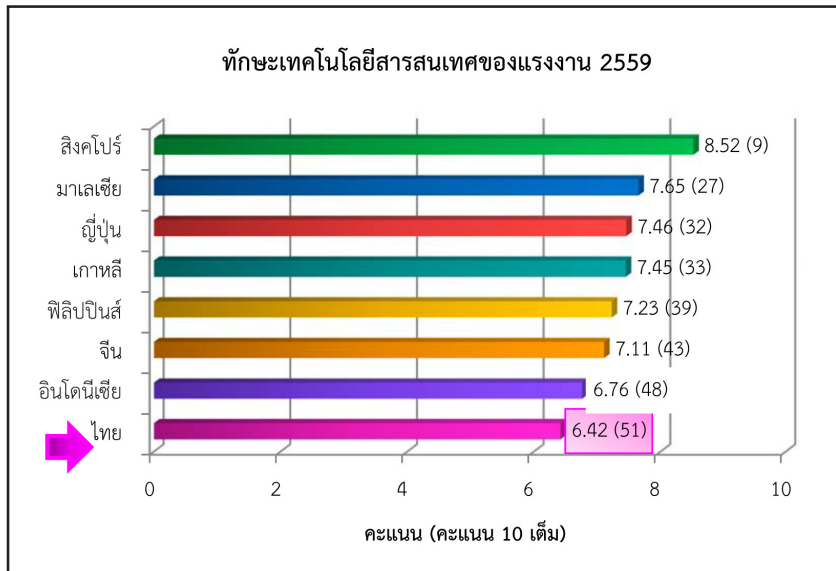
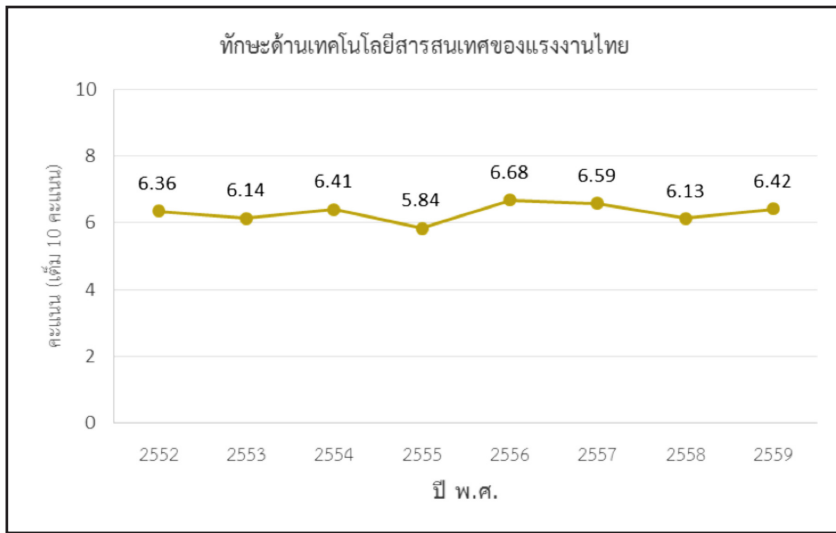
ทักษะของแรงงานด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการในประเทศไทย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีแนวโน้มลดลง ซึ่งจากข้อมูลของ IMD พบว่า คะแนนการประเมินทักษะด้านภาษาลดลงจาก 4.24 คะแนน (คะแนนเต็ม 10 คะแนน) ในปี 2552 เหลือ 3.86 คะแนน ในปี พ.ศ.2559 ส่วนทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพิ่มขึ้นจาก 6.36 คะแนน (คะแนนเต็ม 10 คะแนน) ในปี 2552 เป็น 6.42 คะแนน โดยในปี 2559 แรงงานไทย มีทักษะด้านภาษาและทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในอันดับที่ 52 และ 51 ในขณะที่สิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 10 และ 9 มาเลเซียอันดับที่ 26 และ 27 ตามลำดับ



ที่มา : IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 และ 2016
(The World Competitiveness Center, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, และ 2016)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออันดับที่ของประเทศ

แผนภาพ 8 ทักษะด้านภาษา (Language skills) ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ
ของประเทศในเอเชีย ปี 2552-2559



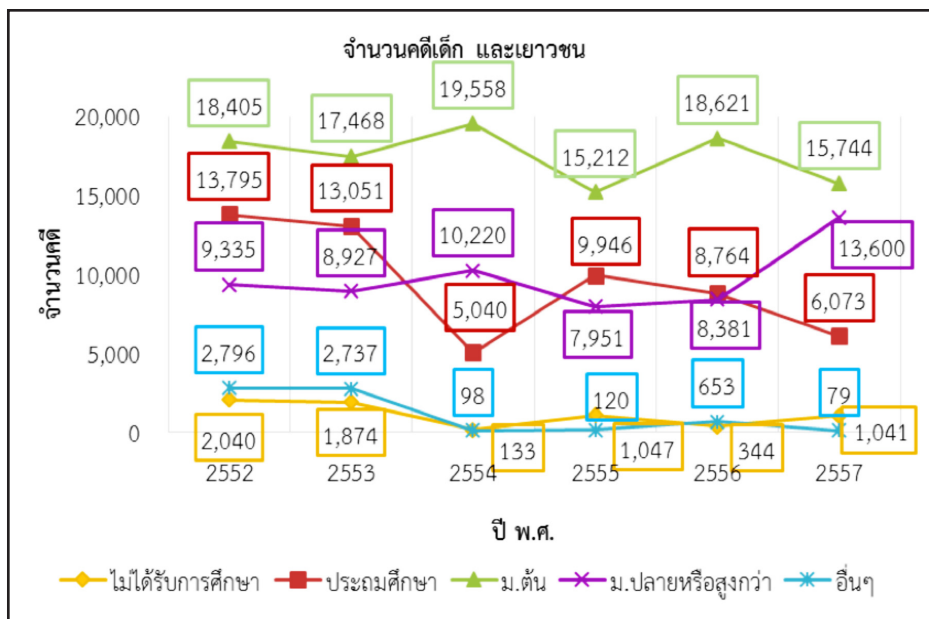
ที่มา : IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 และ 2016 (The World Competitiveness Center, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, และ 2016)
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออันดับที่ของประเทศ

แผนภาพ 9 ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ของแรงงานของประเทศในเอเชีย ปี 2552-2559

(1.2) มีคุณธรรม จริยธรรม พิจารณาจาก

- จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จำนวนคดีเด็กและเยาวชน (อายุ 10 – 18 ปี) ที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีแนวโน้มลดลงจาก 46,371 คน ในปี 2552 เหลือ 36,467 คน ในปี 2557 แต่ก็ยังถือว่ามียังจำนวนมากพอสมควร โดยในปี 2557 เป็นคดีของผู้ที่กำลังเรียนหรือสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมา คือ คดีของผู้ที่กำลังเรียนหรือสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสูงกว่า ระดับประถมศึกษา และไม่ได้รับการศึกษาตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบร้อยละการเพิ่มขึ้นและลดลงของจำนวนคดีในแต่ละระดับการศึกษาจากปี 2556 เกือบทุกระดับการศึกษาค่าร้อยละของจำนวนคดีมีแนวโน้มลดลง ยกเว้นเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้รับการศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 202.62 และร้อยละ 62.27 ตามลำดับ

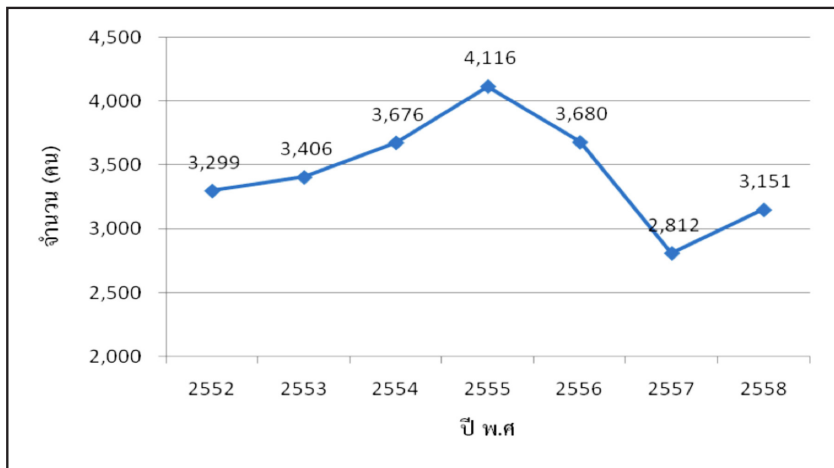


ที่มา: ปี 2552-2556 ข้อมูลจาก ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
ปี 2557 ข้อมูลจาก รายงานสถิติคดีประจำปี 2557 (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2558)

แผนภาพ 10 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปี 2552-2557

- **จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีที่ตั้งครรภ์**

จากข้อมูลกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีที่ตั้งครรภ์ ในระดับประเทศ ช่วงปี 2552-2555 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยปัญหาดังกล่าวทำให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ ในการแก้ปัญหา ส่งผลให้ในช่วงปี 2555-2558 มีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จาก 2,812 คน ในปี 2557 เป็น 3,151 คน ในปี 2558



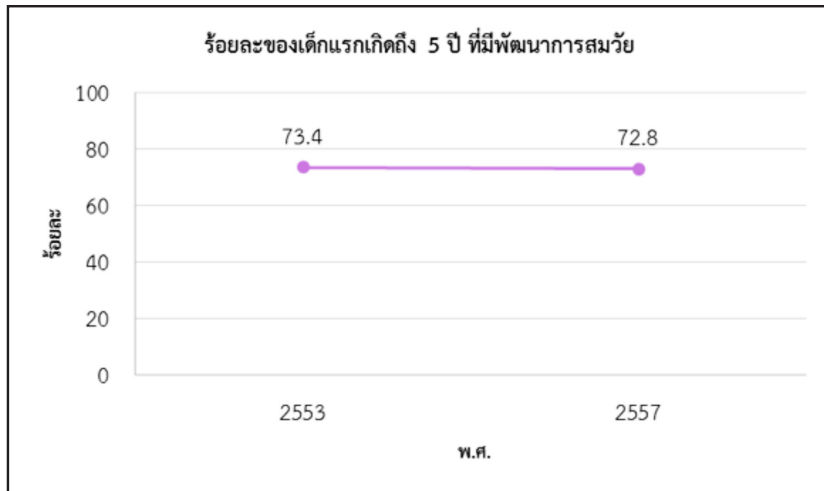
ที่มา : ปี 2552-2556 ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์การคลอดบุตรของวัยรุ่น และ ปี 2557-2558 ข้อมูลจากระบบสารสนเทศ ของสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แผนภาพ 11 จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีที่ตั้งครรภ์ ปี 2552-2558

(1.3) มีความสุข มีสุขภาพทั้งกายและใจที่สมบูรณ์ สามารถประกอบอาชีพ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พิจารณาจาก

- **พัฒนาการสมวัยของเด็ก**

เด็กแรกเกิดถึงอายุ 5 ปี มีพัฒนาการสมวัยลดลงจากร้อยละ 73.4 ในปี 2553 เป็นร้อยละ 72.8 ในปี 2557 แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ที่ผ่านมารัฐบาลจะกำหนดนโยบาย และดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการร่วมกันหลายกระทรวงมาอย่างต่อเนื่อง แต่ผลลัพธ์ ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ สาเหตุสำคัญอาจมาจากพ่อแม่ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาเด็กยังขาดโอกาส เรียนรู้วิธีการเป็นพ่อแม่ที่ดี ทั้งทางสุขภาพกาย สุขภาพจิต โภชนาการ ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง ซึ่งในปี 2558 ยังมีเด็กอายุ 2-5 ปี ประมาณร้อยละ 14.05 (ประมาณ 4.4 แสนคน) ที่ไม่ได้เข้าเรียนในศูนย์เด็กเล็กหรือโรงเรียนอนุบาลเพื่อเตรียมความพร้อม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)



ที่มา : ข้อมูลของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพ 12 ร้อยละของเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ที่มีพัฒนาการสมวัย ปีงบประมาณ 2553 – 2557

- **ความสุข**

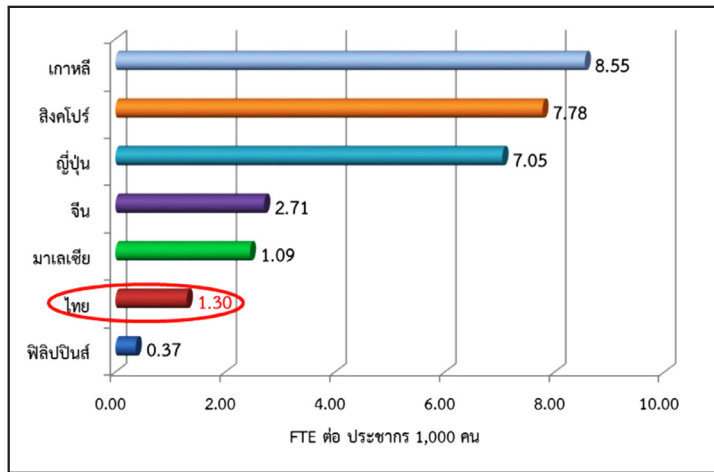
สุขภาพกายและสุขภาพใจของประชากร จากการสำรวจสถานะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต พ.ศ. 2557 ของ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) พบว่า ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไป มีสุขภาพกายระดับดี-ดีมาก ร้อยละ 87.3 และมีสุขภาพใจสุขมาก-มากที่สุด ร้อยละ 90.4 อย่างไรก็ตาม กลุ่มเหล่านี้เป็นผู้มีสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปถึงประมาณร้อยละ 25 และมีร้อยละที่สูงกว่ากลุ่มที่มีระดับสุขภาพกายแย่มากและกลุ่มที่มีระดับสุขภาพใจน้อย

(2) สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทรัพยากรทางปัญญาเพื่อการเรียนรู้ นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

(2.1) มีการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทรัพยากรทางปัญญาเพื่อการเรียนรู้ พิจารณาจาก

- **จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา**

จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา (ครู/คณาจารย์/นักวิจัย/บุคลากรทางการศึกษา) ที่ใช้เวลาในกิจกรรมด้านการวิจัยและพัฒนา เทียบกับเวลาการทำงานทั้งหมดของแต่ละบุคคล จากข้อมูลของสถาบัน IMD พบว่า ในปี พ.ศ. 2557 ประเทศไทยมีบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานวิจัยเต็มเวลาทั่วประเทศเพียง 1.30 คนต่อประชากรพันคน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ไทยอยู่ในอันดับที่ 49 จาก 56 ประเทศ โดยสิงคโปร์ซึ่งมีจำนวนบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาสูงที่สุดในกลุ่มอาเซียน คือ มีจำนวน 7.78 คนต่อประชากรพันคน ซึ่งสูงกว่าไทยมาก

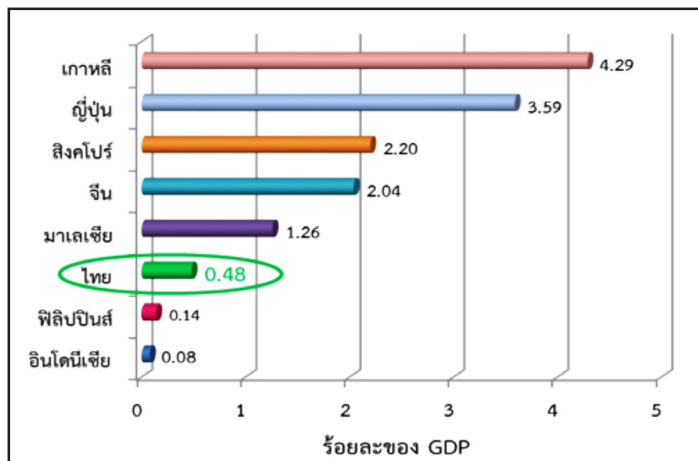


ที่มา : IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2016 (The World Competitiveness Center, 2016)

แผนภาพ 13 จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเทียบเท่าเต็มเวลา (Full-time equivalent : FTE) ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2557

• **งบประมาณด้านวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ**

สถาบัน IMD สํารวจค่าใช้จ่ายสำหรับการวิจัยและพัฒนา (Gross domestic expenditure on R&D : GERD) ต่อ GDP ปีงบประมาณ 2552-2557 พบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้น นอกจากนี้ ได้จัดอันดับประเทศต่างๆ ด้านงบประมาณที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนา พบว่าในปี 2557 ประเทศไทยมีงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาเพียงร้อยละ 0.48 ของ GDP เป็นอันดับที่ 51 จาก 59 ประเทศ ซึ่งถือว่าต่ำหากเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาอื่นๆ โดยงบประมาณของไทยน้อยกว่าประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียค่อนข้างมาก ซึ่งมีงบประมาณด้านนี้ ร้อยละ 2.20 และ 1.26 ตามลำดับ



ที่มา : IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2016 (The World Competitiveness Center, 2016)

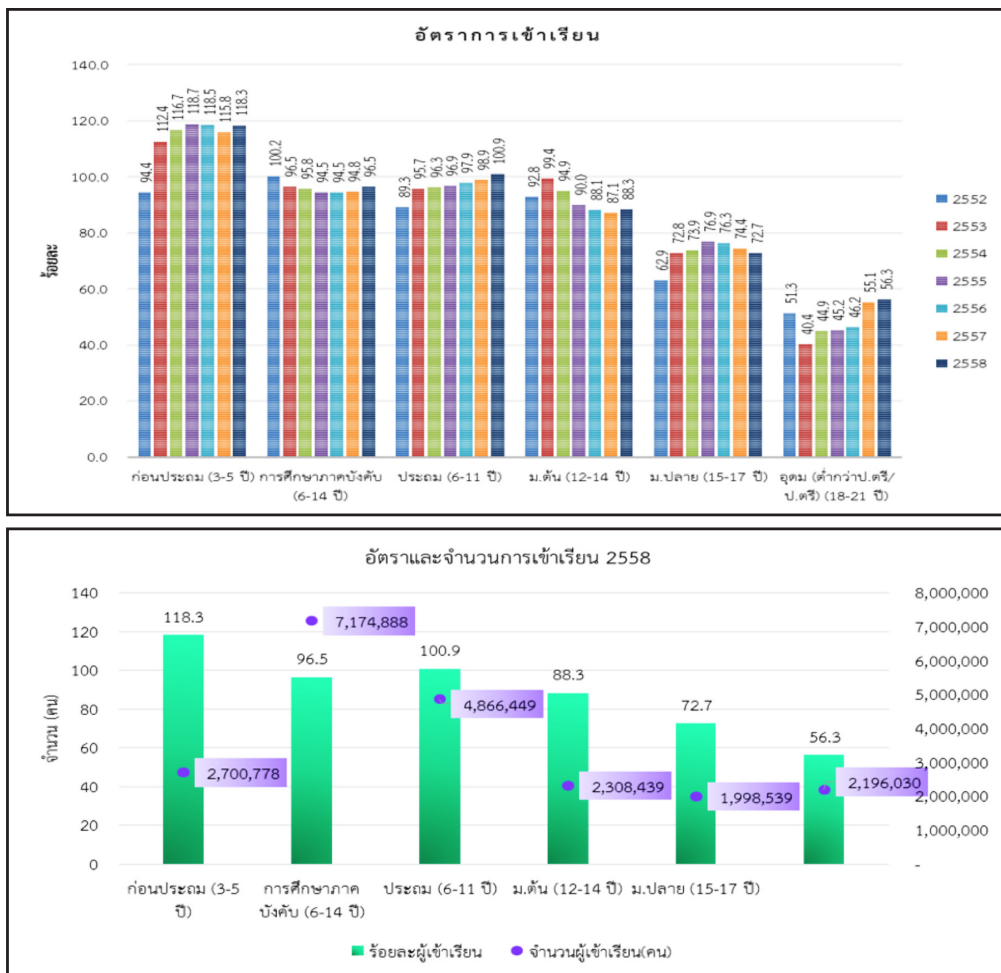
แผนภาพ 14 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อร้อยละของ GDP ปี 2557

(2.2) ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

พิจารณาจาก

• อัตราการเข้าเรียน

จากนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา ส่งผลให้ประชากรในวัยเรียนทุกคนมีโอกาสเข้ารับการศึกษาระดับที่สูงขึ้น ดังจะเห็นได้จากอัตราการเข้าเรียนเพิ่มสูงขึ้นเกือบทุกระดับ ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อัตราการเข้าเรียนต่อประชากรช่วงอายุ 12-14 ปี มีแนวโน้มลดลงเหลือร้อยละ 88.3 ในปี 2558 แสดงว่ามีประชากรที่อยู่ในวัยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไม่ได้เข้ารับการศึกษาระบบประมาณร้อยละ 11.7 หรือมีจำนวนประมาณ 3.1 แสนคน



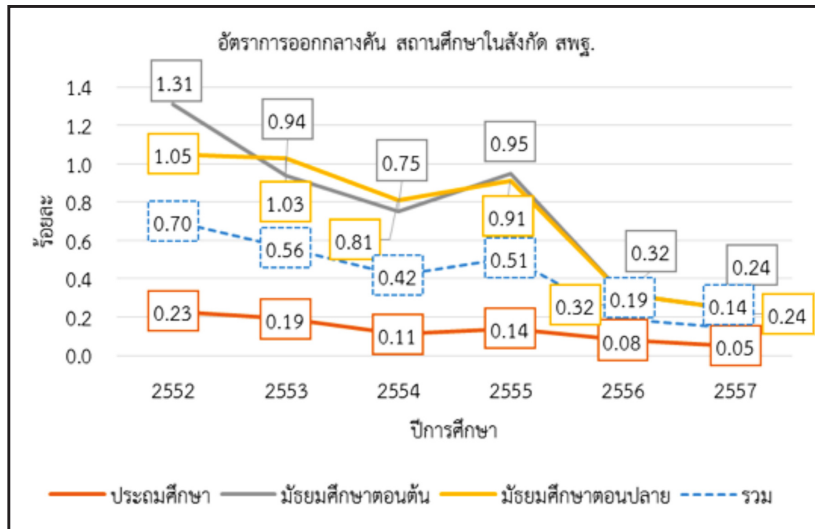
ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2555-2556, 2556-2557 และ 2557-2558 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, 2558 และ 2559)

แผนภาพ 15 อัตราการเข้าเรียนของประชากรอายุ 3 – 21 ปี ปีการศึกษา 2552 – 2558

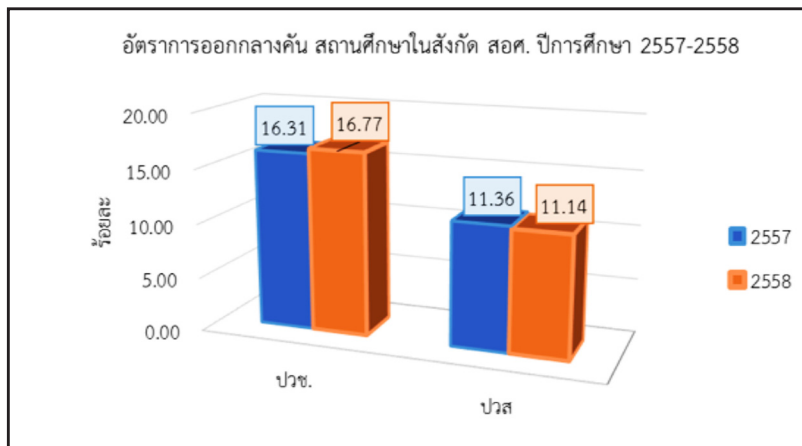
- **อัตราการออกกลางคัน**

ผู้เรียนที่เข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับและมัธยมศึกษาตอนปลายยังมีการออกกลางคัน โดยสาเหตุที่ออกกลางคันมากที่สุด คือ อพยพตามผู้ปกครอง มีปัญหาในการปรับตัว และมีปัญหาครอบครัว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าปัญหาเด็กออกกลางคันจะเป็นปัญหาต่อเนื่องมาหลายปีแต่อัตราการออกกลางคันมีแนวโน้มลดลงทุกปี จากข้อมูลอัตราการออกกลางคันของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงปีการศึกษา 2552-2557 พบว่ามีอัตราลดลงจากร้อยละ 0.70 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 0.14 ในปี 2557 โดยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีอัตราการออกกลางคันลดลงมากที่สุด

ส่วนด้านอาชีวศึกษา อัตราการออกกลางคันในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปี 2557-2558 มีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีอัตราการออกกลางคันจากร้อยละ 16.31 (71,321 คน) เพิ่มเป็น ร้อยละ 16.77 (72,873 คน) ตามลำดับ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จากร้อยละ 11.36 (24,490 คน) ลดเป็น ร้อยละ 11.14 (26,258 คน) ตามลำดับ โดยสาเหตุที่ออกกลางคัน ส่วนใหญ่ คือ ปัญหาครอบครัว ยาเสพติด และมีคดีต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2559) ทั้งนี้ อัตราการออกกลางคันของผู้เรียนอาชีวศึกษามีแนวโน้มลดลงทุกปี



ที่มา : สถิติทางการศึกษา ปี 2557 และปี 2558 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557, 2558)



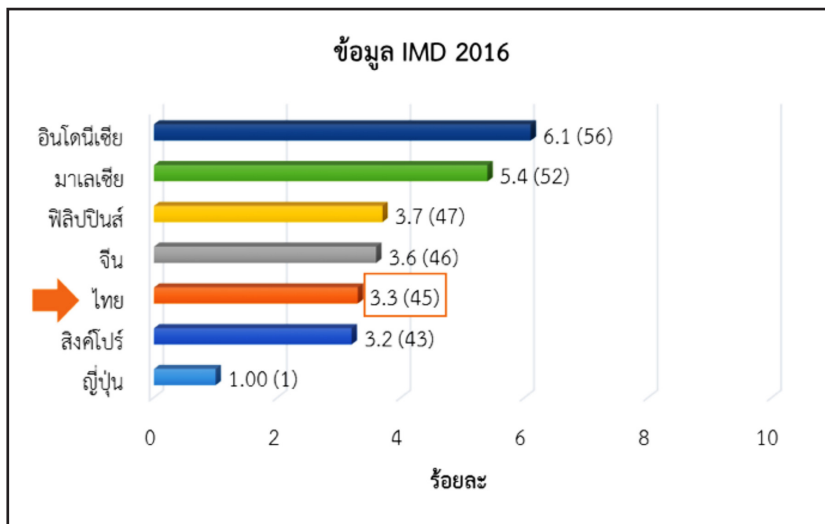
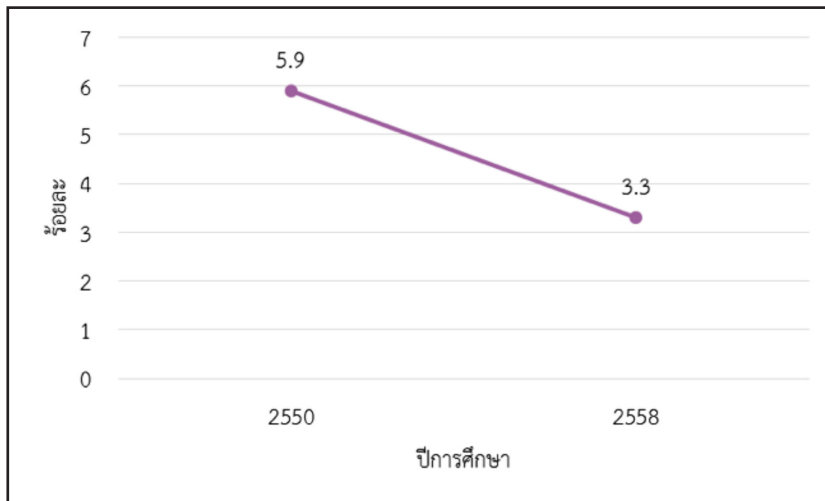
ที่มา : คำนวณจาก

- จำนวนผู้ออกกลางคัน ข้อมูลจากเอกสารจำนวนผู้ออกกลางคัน ปีการศึกษา 2557 และ 2558 (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2559)
- จำนวนนักศึกษาทั้งหมด ข้อมูลจากสถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2557-2558 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

แผนภาพ 16 อัตราการออกกลางคันของผู้เรียน ปีการศึกษา 2552 – 2557

- อัตราการไม่รู้หนังสือ

อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จากข้อมูลของ IMD ชี้ว่ามีอัตราการลดลงจากร้อยละ 5.9 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 3.3 ในปี 2558 เป็นอันดับที่ 45 จาก 58 ประเทศ โดยในปี 2558 มีอัตราดีกว่าประเทศจีน ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย จะเห็นได้ว่าประเทศไทยสามารถลดอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ได้ค่อนข้างมาก หลังจากที่เคยอยู่ในอัตราสูง



ที่มา : IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2010 และ 2016

(The World Competitiveness Center, 2010 และ 2016)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออันดับที่ของประเทศ

แผนภาพ 17 อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี 2550-2558

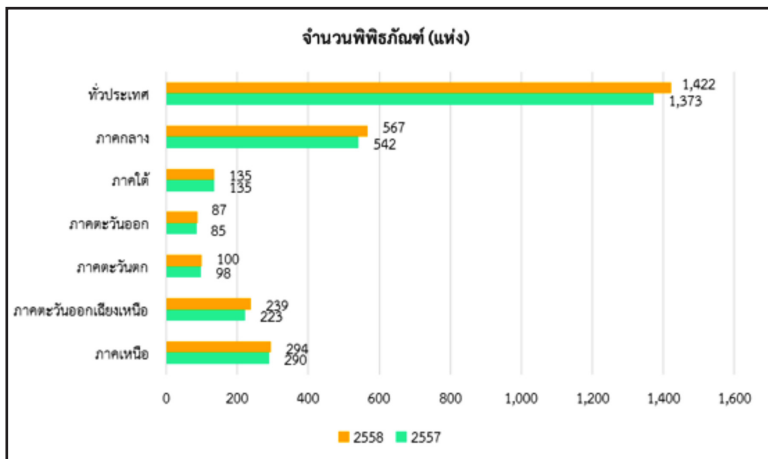
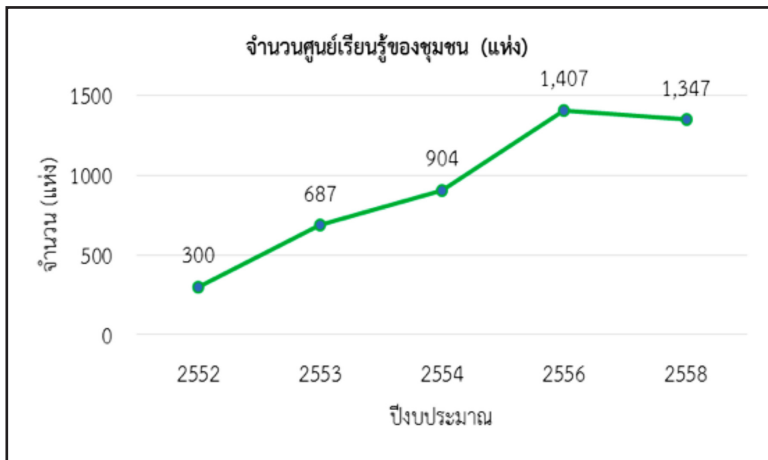
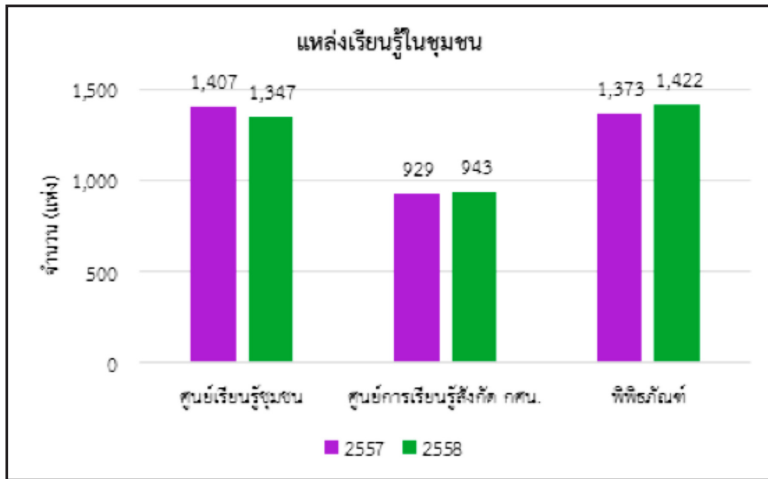
(3) สังกมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ และยั่งยืน มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อการศึกษาและเรียนรู้ มีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมทั้งความร่วมมือในภูมิภาคและนานาชาติมากขึ้น อันจะนำไปสู่ความสามารถในการร่วมมือและแข่งขันของประเทศ และการอยู่ร่วมกับพลโลกอย่างสันติสุขมีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน

(3.1) สภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

พิจารณาจาก

- **จำนวนแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชน**

จากข้อมูลของกรมพัฒนาชุมชน จำนวนศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในช่วงปีงบประมาณ 2552-2556 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากจำนวน 300 แห่ง ในปีงบประมาณ 2552 เป็นจำนวน 1,407 แห่ง ในปีงบประมาณ 2556 และลดลงเล็กน้อย เป็นจำนวน 1,347 แห่ง ในปีงบประมาณ 2558 และจากข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จำนวนศูนย์การเรียนรู้สังกัด กศน. มีจำนวนเพิ่มขึ้น จาก 929 แห่ง ในปีงบประมาณ 2557 เป็นจำนวน 943 แห่ง ในปีงบประมาณ 2558 นอกจากนี้ ข้อมูลของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พบว่า จำนวนพิพิธภัณฑ์ของประเทศไทย เพิ่มขึ้นจาก 1,373 แห่ง ใน พ.ศ. 2557 เป็น 1,422 แห่ง ในปี พ.ศ. 2558



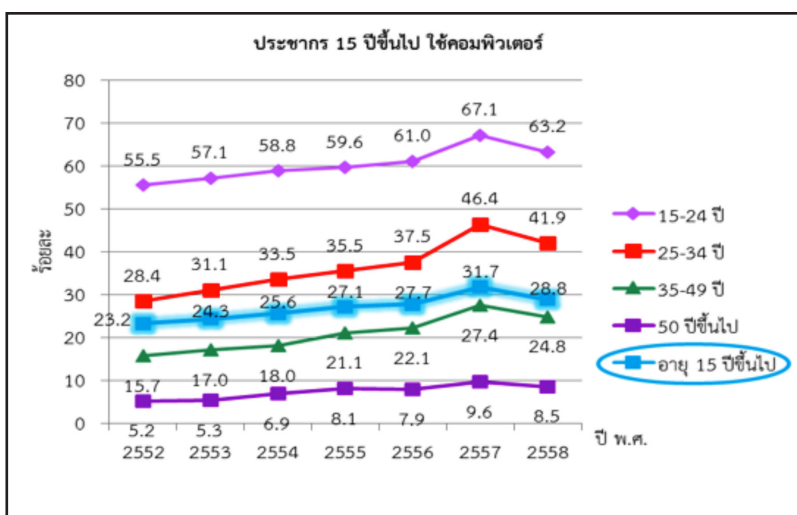
ที่มา : ข้อมูลกรมพัฒนาชุมชน, สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

แผนภาพ 18 จำนวนแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน ปี 2557-2558

(3.2) มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษาและเรียนรู้ พิจารณาจาก

• ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป ที่ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

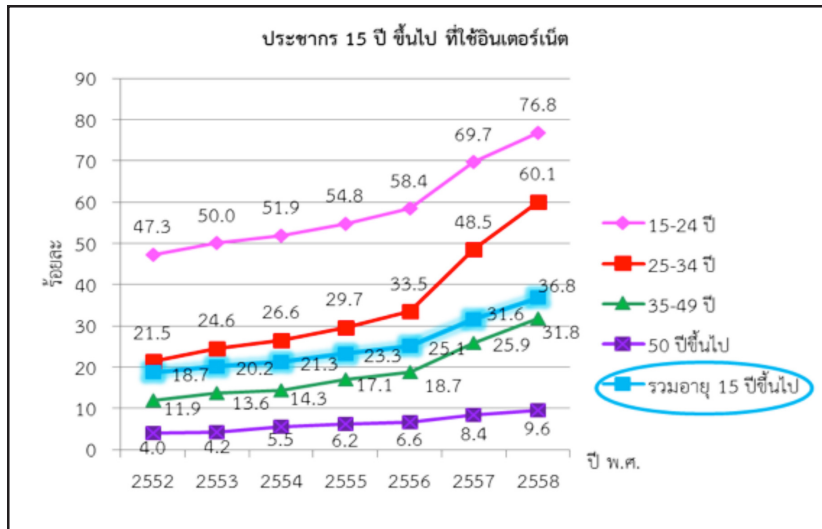
จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป ที่ใช้คอมพิวเตอร์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 23.2 ในปี พ.ศ. 2552 เป็นร้อยละ 31.7 ในปี พ.ศ. 2557 และลดลงเป็นร้อยละ 28.8 ในปี 2558 ในภาพรวมการใช้คอมพิวเตอร์ของกลุ่มเด็กที่อยู่ในวัยเรียน อายุ 15-24 ปี ใช้มากที่สุด สำหรับกลุ่มที่กำลังทำงาน กลุ่มอายุ 25-34 ปี ใช้มากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มอายุ 35-49 ปี และกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป ตามลำดับ



ที่มา : รายงานสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558)

แผนภาพ 19 ร้อยละของประชากร 15 ปี ขึ้นไป ที่ใช้คอมพิวเตอร์ ในปี 2552-2558
จำแนกตามกลุ่มอายุ

นอกจากนี้ ประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป ที่ใช้อินเทอร์เน็ต มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 18.7 ในปี พ.ศ. 2552 เป็นร้อยละ 36.8 ในปี พ.ศ. 2558 ในภาพรวมกลุ่มเด็กที่อยู่ในวัยเรียนอายุ 15-24 ปี ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 25-34 ปี กลุ่มอายุ 35-49 ปี และกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไปตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ลักษณะการใช้เทคโนโลยี ส่วนใหญ่ยังเป็นแบบตั้งรับ ผู้เรียนใช้เพื่อการสืบค้นเนื้อหาสาระ แต่ยังขาดความสามารถในการจัดการและการสังเคราะห์ข้อมูลที่สืบค้นได้ และการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ



ที่มา : รายงานสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558)

แผนภาพ 20 ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป ที่ใช้อินเทอร์เน็ต ในปี 2552-2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ

(3.3) มีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ พิจารณาจาก

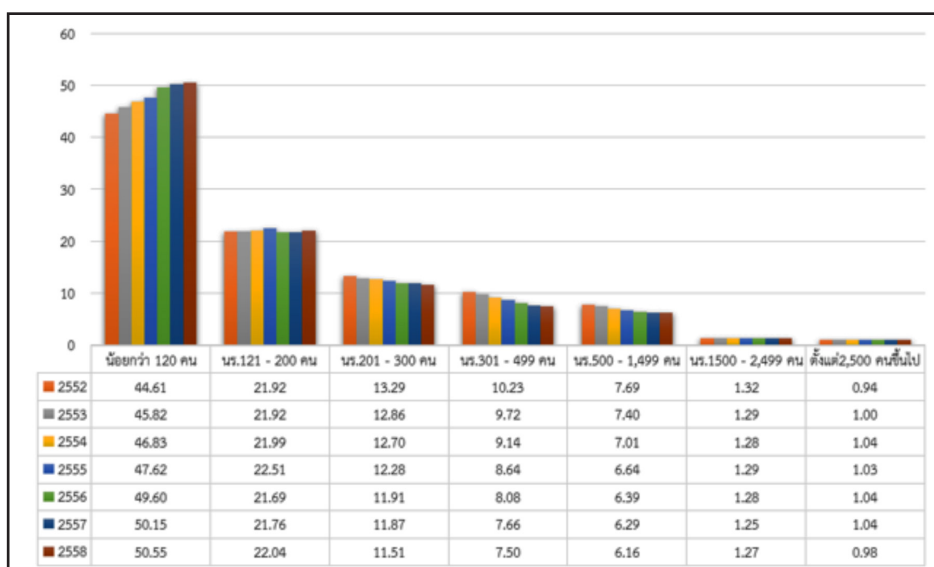
• การบริหารจัดการสถานศึกษา

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของ สมศ. พบว่า สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา-มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และ กศน. อำเภอบึงสามพันได้รับการรับรองมาตรฐานร้อยละ 96.81, 77.47, 79.49, 95.27 และ 98.81 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาสถานศึกษาที่ผ่านการรับรอง จะเห็นได้ว่าผลการประเมินที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจในขณะที่ผลประเมินด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ดังข้อมูลผลการประเมินตามตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยระดับพอใช้ ในระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ส่วนประเภทอาชีวศึกษา ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านผลงานที่เป็นโครงการงานทางวิชาชีพหรือสิ่งประดิษฐ์ของผู้เรียนที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ด้านผลงานที่เป็นนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์งานสร้างสรรค์หรืองานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ และด้านผู้เรียนผ่านการทดสอบมาตรฐานทางวิชาชีพจากองค์กรที่เป็นที่ยอมรับ และในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ ด้านผลงานวิชาการที่ได้รับการรับรองคุณภาพ และด้านผลงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการของสถานศึกษา ยังไม่สามารถส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี ผู้เรียนยังขาดทักษะการค้นคว้า ความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ และการสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

นอกจากนี้ จากรายงานผลการศึกษสถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) พบว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูลดลง ซึ่งเป็นผลจากการที่ครูไม่ได้จบการศึกษาในวิชาเอกที่สอนโดยตรง มีภาระงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบหลายด้าน เช่น งานธุรการ งานการเงิน งานพัสดุ งานกิจกรรม เป็นต้น และมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ฯลฯ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากสถาบันผลิตครูมีจำนวนค่อนข้างมาก (103 แห่ง) และการจัดการเรียนการสอนเพื่อการผลิตครูเป็นไปตามความสนใจและความพร้อมของสถาบันมากกว่าผลิตครูให้มีคุณภาพตามความต้องการ ทำให้มีปริมาณครูเกินความต้องการในบางสาขาและขาดแคลนในบางสาขาวิชา โดยเฉพาะสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และภาษาไทย และปัญหาการขาดแคลนครูส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับโรงเรียนขนาดเล็กในลักษณะครูไม่ครบชั้น

• การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดเล็ก (นักเรียนน้อยกว่า 120 คน) มีจำนวนมากเกินไปและเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยกว่า 20 คน ในปี 2558 มีถึง 1,059 แห่ง นักเรียน 21-40 คน จำนวน 2,488 แห่ง และนักเรียน 41-60 คน จำนวน 3,388 แห่ง ทำให้รัฐบริหารจัดการทรัพยากรได้ไม่คุ้มค่า อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงโอกาสในการเข้าเรียนสำหรับผู้ที่อยู่ห่างไกลสถานศึกษาด้วย



ที่มา : สถิติทางการศึกษา ปี 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557 และ 2558

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558)

แผนภาพ 21 ร้อยละของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
จำแนกตามขนาด ปี 2552-2558

• **การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา**

ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในระดับภูมิภาคเอเชียและระดับโลก จากข้อมูลของ QS University Rankings : Asia 2009 – 2016 พบว่า มหาวิทยาลัยของไทยที่อยู่ใน 300 อันดับแรกของภูมิภาคเอเชีย มีจำนวน 12 แห่ง ในปี 2552 ลดลงเหลือ 10 แห่ง ในปี 2559 โดยมีมหาวิทยาลัยที่อยู่ใน 100 อันดับแรกของภูมิภาคเอเชีย เพียง 2 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับที่ 45) และมหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับที่ 61) ในขณะที่มาเลเซียติดอันดับ 5 แห่ง สิงคโปร์ มี 3 แห่ง ส่วนการจัดอันดับมหาวิทยาลัยระดับโลก จากข้อมูล QS World University Rankings 2015/2016 พบว่า มหาวิทยาลัยของไทยที่อยู่ใน 500 อันดับแรกของโลก มีเพียง 2 แห่งเดิมเท่านั้น โดยมาเลเซียติดอันดับ 5 แห่ง และสิงคโปร์ 2 แห่ง (อีก 1 แห่ง ที่ติดอันดับระดับภูมิภาคเอเชีย ไม่เข้าร่วมโครงการ)

ตาราง 4 มหาวิทยาลัยของประเทศไทยที่ติดอันดับ 300 อันดับแรกของภูมิภาคเอเชีย โดย QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA ปี ค.ศ. 2009-2016 (พ.ศ.2552-2559)

มหาวิทยาลัย	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
มหิดล	30	28	34	38	42	40	44	61
จุฬาลงกรณ์	35	44	47	43	48	48	53	45
เชียงใหม่	81	79	67	91	98	92	99	104
ธรรมศาสตร์	85	91	88	110	107	134	143	101
สงขลานครินทร์	109	101	95	145	146	142	191-200	185
เกษตรศาสตร์	108	126	120	191-200	171-180	151-160	171-180	129
ขอนแก่น	113	122	114	171-180	161-170	171-180	171-180	165
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	201	201	181 - 190	161 - 170	161-170	181-190	171-180	161
บูรพา	151	201	181-190	191-200	191-200	201-250	251-300	
วลัยลักษณ์	201	201	201+	201-250				
ศรีนครินทรวิโรฒ	201	201	201+	251-300	251-300	251-300	251-300	
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง	201	201	201+	251-300	251-300			251-300
นเรศวร							251-300	
เทคโนโลยีสุรนารี								251-300

ที่มา :QS University Ranking: ASIA 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 และ 2016 (Quacquarelli Symonds, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 และ 2016)

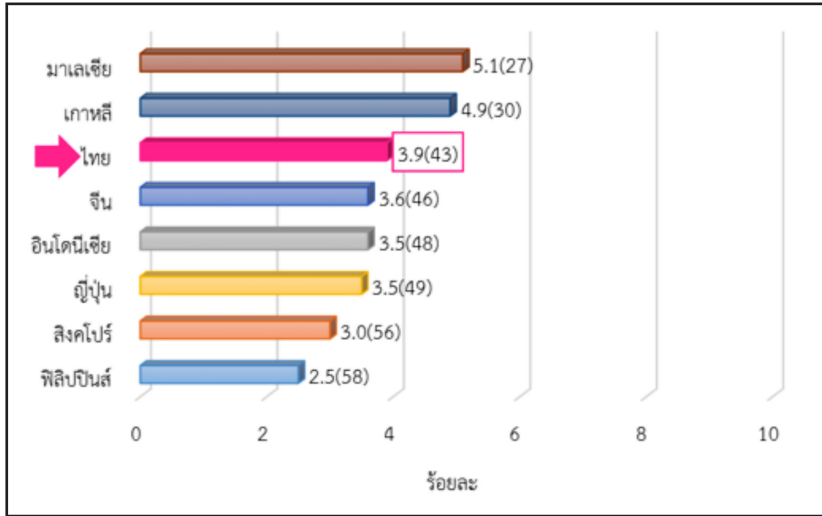
ตาราง 5 มหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนที่ติดอันดับ 500 อันดับแรกของโลก โดย QS World University Rankings ปี 2015/2016 (พ.ศ.2558/2559)

อันดับ	ชื่อมหาวิทยาลัย	ประเทศ	คะแนนรวม
12	National University of Singapore (NUS)	สิงคโปร์	94.2
13	Nanyang Technological University, Singapore (NTU)	สิงคโปร์	93.9
146	Universiti Malaya (UM)	มาเลเซีย	62.1
253	Chulalongkorn University	ไทย	46.8
289	Universiti Sains Malaysia (USM)	มาเลเซีย	43.4
295	Mahidol University	ไทย	42.6
303	Universiti Teknologi Malaysia	มาเลเซีย	41.9
312	Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM)	มาเลเซีย	41.3
331	Universiti Putra Malaysia (UPM)	มาเลเซีย	39.7
358	Universitas Indonesia	อินโดนีเซีย	37.7
401-410	University of the Philippines	ฟิลิปปินส์	ไม่ระบุ
431-440	Bundung Institute of Technology (ITB)	อินโดนีเซีย	ไม่ระบุ

ที่มา : QS World University Rankings 2015/2016 (Quacquarelli Symonds, 2015/2016)

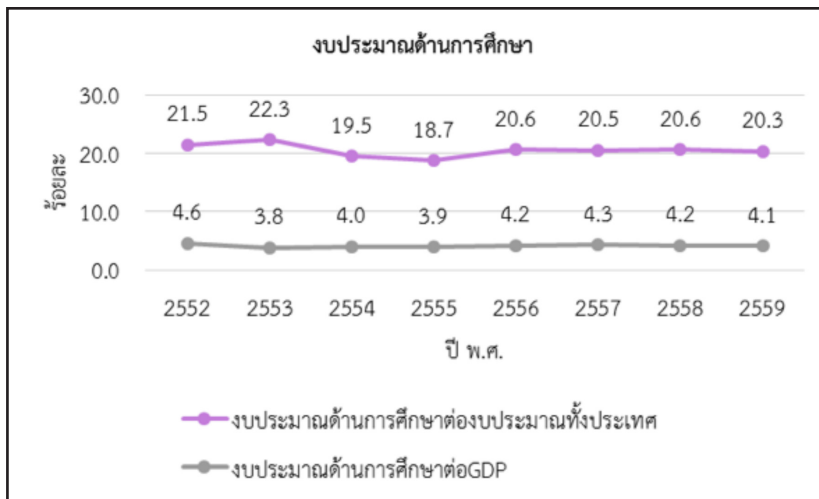
• ประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ

การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของประเทศไทยค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ จากข้อมูลของ IMD 2016 พบว่า ในปี 2557 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) อยู่ในอันดับที่ 43 จาก 60 ประเทศ ต่ำกว่ามาเลเซีย (อันดับที่ 27) แต่สูงกว่าอินโดนีเซีย (อันดับที่ 48) ประเทศสิงคโปร์ (อันดับที่ 56) ฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 58) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากปีที่ผ่านมากลับมีแนวโน้มลดลงจาก 4.6 ในปี 2552 เป็น 4.1 ในปี 2559 สอดคล้องกับร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษาต่องบประมาณทั้งประเทศที่มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 21.5 ในปีงบประมาณ 2552 เป็นร้อยละ 20.3 ในปีงบประมาณ 2559 ทั้งนี้ จากรายงานรายจ่ายด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2557 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) พบค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ใช้เป็นค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ส่วนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาครูและบุคลากรฯ รวมทั้งการวิจัยและพัฒนา และการบริการวิชาการ มีรายจ่ายในสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับรายจ่ายทั้งหมด



ที่มา : IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2016 (The World Competitiveness Center, 2016)

แผนภาพ 22 ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษาคือต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในปี 2557



ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2552, 2553, 2554, 2555-2556, 2556-2557, และ 2557-2558) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558 และ 2559)

แผนภาพ 23 ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษาคือต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และต่องบประมาณทั้งประเทศ ปีงบประมาณ 2552-2559

(3.4) การระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมทั้งความร่วมมือในภูมิภาคและนานาชาติมากขึ้น พิจารณาจาก

• การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการจัดการศึกษา

การระดมทรัพยากรโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการจัดการศึกษายังมีค่อนข้างน้อย ถึงแม้สัดส่วนการจัดการศึกษาของภาคเอกชนในเกือบทุกระดับจะเพิ่มขึ้น ยกเว้นระดับอุดมศึกษา แต่สัดส่วนการจัดการศึกษาระหว่างรัฐและเอกชนยังค่อนข้างคงที่ประมาณ 80 : 20 โดยในปี 2558 ระดับการศึกษาที่เอกชนร่วมจัดได้มากคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ทำให้มีการแข่งขันกับภาครัฐได้น้อย ยกเว้นสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงหรือโรงเรียนนานาชาติสำหรับคนที่มีฐานะดีบางแห่งในกรุงเทพและเมืองใหญ่

ตาราง 6 สัดส่วนผู้เรียนระหว่างรัฐ : เอกชน ปีการศึกษา 2552-2558

ระดับการศึกษา	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558
รวม	82.2 : 17.8	81.7 : 18.3	81.4 : 18.6	80.8 : 19.2	80.8 : 19.2	81.2 : 18.8	80.4:19.6
การศึกษาขั้นพื้นฐาน	82.2 : 17.8	81.7 : 18.3	81.1 : 18.9	80.3 : 19.7	80.1 : 19.9	79.9 : 20.1	79.7:20.3
ก่อนประถมศึกษา	79.6 : 20.4	79.6 : 20.4	77.9 : 22.1	77.1 : 22.9	76.7 : 23.3	78.1 : 21.9	76.6:23.4
ประถมศึกษา	81.8 : 18.2	81.1 : 18.9	80.4 : 19.6	79.4 : 20.6	78.9 : 21.1	78.8:21.2	77.9:22.1
มัธยมศึกษา	84.1 : 15.9	83.6 : 16.4	83.6 : 16.4	83.2 : 16.8	83.4 : 16.6	84.0:16.0	83.7:16.3
- มัธยมศึกษาตอนต้น	87.2 : 12.8	86.8 : 13.2	86.5 : 13.5	86.2 : 13.8	86.0 : 14.0	86.4:13.6	85.9:14.1
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	79.9 : 20.1	79.3 : 20.7	80.0 : 20.0	79.8 : 20.2	80.5 : 19.5	81.3:18.7	81.1:18.9
• สามัญ	88.8 : 11.2	87.9 : 12.1	87.8 : 12.2	87.4 : 12.6	87.5 : 12.5	87.9:12.1	87.4:12.6
• อาชีวศึกษา	65.1 : 34.9	64.5 : 35.5	65.8 : 34.2	65.3 : 34.7	66.0 : 34.0	67.4:32.6	68.4:31.6
ระดับอุดมศึกษา	82.2 : 17.8	81.5 : 18.5	83.4 : 16.6	83.5 : 16.5	84.5 : 15.5	83.9:16.1	83.6:16.4

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2552, 2553, 2554, 2555-2556, 2556-2557 และ 2557-2558
(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558 และ 2559)

3.3 ผลการจัดการศึกษาตามแนวนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

(1) **แนวนโยบายที่ 1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภทการศึกษา** ในเชิงปริมาณสถานศึกษาสามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาได้มากขึ้น แต่เชิงคุณภาพพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของเด็กในภาพรวมต่ำลง ขาดทักษะการทำงาน และความมุ่งมั่นใฝ่เรียนรู้ เด็กต้องแข่งขันกันสูง ออกกลางคัน หรือย้ายไปอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่มากขึ้น เด็กจำนวนมากอ่านและเขียนหนังสือไม่คล่อง เรียนช้า และมีปัญหาในการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะทางภาษาของผู้สำเร็จการศึกษายังไม่น่าพอใจ จำแนกตามระดับการศึกษาดังนี้

(1.1) **ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ให้ความสำคัญมากในการพัฒนาครูด้วยรูปแบบและวิธีการต่างๆ การจัดการปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก และการเพิ่มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาในการจัดการศึกษา

ผลสำเร็จ : นักเรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น ส่วนใหญ่ได้ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ ของโรงเรียน ตามศักยภาพการจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียน และเรียนการสอนทางไกลช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้ในบางพื้นที่

ผลที่ควรปรับปรุง : ผลสัมฤทธิ์ของเด็กในภาพรวมต่ำลง ขาดทักษะการทำงาน และความมุ่งมั่นใฝ่เรียนรู้ เด็กต้องแข่งขันกันสูง ออกกลางคัน หรือย้ายไปอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่มากขึ้น ยังมีเด็กจำนวนมากอ่านและเขียนหนังสือไม่คล่อง เรียนช้า และมีปัญหาในการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมทั้งคุณภาพโรงเรียนมีความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนในเมืองกับในชนบท

สาเหตุ/ปัญหา : นโยบายการศึกษามีการเปลี่ยนแปลง มีข้อจำกัดในการจัดสรรงบประมาณแก่สถานศึกษา ครูมีภาระงานนอกจากการสอนมาก ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขาดการประสานและส่งต่อข้อมูล หลักสูตรมีสาระมากเกินไปและซ้ำซ้อน การประเมินผู้เรียนยังขาดความต่อเนื่อง หนังสือ ตำราเรียน และแหล่งเรียนรู้ไม่หลากหลาย และโรงเรียนขาดอิสระในการจัดการตนเอง เป็นต้น

(1.2) **ระดับอาชีวศึกษา** ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความร่วมมือกับภาคเอกชน ร่วมกับสถานประกอบการจัดทำหลักสูตรทวิภาคี การพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ และการหาวิธีการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น

ผลสำเร็จ : จำนวนผู้เรียนต่อสายอาชีพที่มีมากขึ้นอย่างชัดเจน นักศึกษามีทักษะและประสบการณ์ที่พร้อมสู่ตลาดแรงงาน หลักสูตรทวิภาคีร่วมภาคเอกชนและการเรียนในสถานประกอบการทำให้ได้คุณภาพมากขึ้น รวมทั้งนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาดังานทำแทบทั้งหมด

ผลที่ควรปรับปรุง : คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาต้องปรับปรุงทักษะภาษาอังกฤษ อัตราการออกกลางคันสูง ทักษะการทำงาน ความมุ่งมั่นใฝ่เรียนรู้เพิ่มเติมเมื่อไปทำงานยังไม่ดีนัก และผลการสอบ V-NET ซึ่งวิชาพื้นฐานของนักศึกษาส่วนใหญ่คะแนนไม่ผ่านเกณฑ์

สาเหตุ/ปัญหา : จำนวนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ห้องปฏิบัติการ ห้องฝึกงาน ไม่เพียงพอ และไม่ทันสมัย งบประมาณมีจำกัด การขาดแคลนอาจารย์โดยเฉพาะอาจารย์ในสายช่าง การขาดข้อมูลการวิเคราะห์ตลาดแรงงานทำให้สถาบันไม่สามารถวางแผนการผลิตได้ตรงความต้องการ และนักศึกษาไม่นิยมเรียนสายช่าง รวมทั้งการรับเด็กที่จบ ม.6 เข้าเรียนมีปัญหาทักษะพื้นฐาน การประเมินผู้เรียนยังขาดความต่อเนื่อง โดยเฉพาะหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ เป็นต้น

(1.3) ระดับอุดมศึกษา ให้ความสำคัญในการควบคุมการเปิดหลักสูตรและคุณภาพการเรียนการสอน การมุ่งสหกิจศึกษา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการส่งเสริมการวิจัยของอาจารย์

ผลสำเร็จ : ปริมาณผู้เข้าเรียนเพิ่มขึ้น ผู้จบปริญญาตรีเพิ่มขึ้น การจัดสหกิจศึกษาช่วยให้บัณฑิตได้งานทำมากขึ้น อาจารย์มีผลงานวิจัยมากขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : คุณภาพของนักศึกษายังไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะทักษะการทำงานและภาษาอังกฤษ นักศึกษาออกกลางคันจำนวนมาก รวมทั้งงานวิจัยส่วนใหญ่ของอาจารย์เน้นการตีพิมพ์ในวารสาร ไม่มีผลกระทบกับสังคมในเชิงการใช้ประโยชน์

สาเหตุ/ปัญหา : นักศึกษาที่เข้าใหม่มีคุณภาพลดลง โดยเฉพาะความรู้พื้นฐานวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ คุณภาพอาจารย์ใหม่ไม่น่าพอใจ ยังขาดประสบการณ์ การรับเข้าเน้นคุณวุฒิมากกว่าประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่ สกอ.กำหนด สถาบันอุดมศึกษาคำนิ่งถึงรายได้จนทำให้รับนักศึกษาในบางสาขาเกินความต้องการ และอาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่ยอมรับการใช้กรอบ TQF เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตร เป็นต้น

(1.4) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ความสำคัญในการรับเด็กที่หลุดออกจากระบบโรงเรียนเพื่อให้จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการสอนอาชีพ และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสอนมากขึ้น

ผลสำเร็จ : มีผู้สำเร็จการศึกษาและได้วุฒิการศึกษาสูงขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คุณภาพแตกต่างกันและมีความเหลื่อมล้ำ ไม่ได้เรียนรู้อย่างจริงจัง เนื่องจากมีทัศนคติมาเรียนเพื่อให้ได้วุฒิการศึกษา ยังมีปัญหาในการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

สาเหตุ/ปัญหา : ระดับคุณภาพการศึกษามีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะสื่อ นวัตกรรม ระบบไอซีที ผู้เรียนมีทัศนคติเรียนเพื่อให้ได้วุฒิทางการศึกษาเท่านั้น ภาระงานของครูมีจำนวนมาก งบประมาณสนับสนุนมีจำกัด และการประสานความร่วมมือระหว่างครูกับผู้บริหาร ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ เพื่อส่งเสริมการศึกษายังมีน้อย เป็นต้น

(2) **แนวนโยบายที่ 1.2 การปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรังเกียจการทุจริต ต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง** พบว่า ทำได้ผลดีในขณะที่ผู้เรียนยังอยู่ในวัยเด็ก แต่เมื่อโตขึ้นเข้าสู่วัยรุ่นหรือเป็นนักศึกษายังมีปัญหาด้านระเบียบวินัย จิตอาสา และจิตสำนึกที่มุ่งส่วนรวม จำแนกตามระดับการศึกษาดังนี้

(2.1) **ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ให้ความสำคัญกับการสอนสอดแทรกในวิชาต่างๆ การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน และการเชื่อมโยงกับวิถีของชุมชน

ผลสำเร็จ : ภาพรวมนักเรียนส่วนใหญ่มีคุณธรรม จริยธรรม ปรับปรุงกิริยามารยาทดีขึ้น พุดจาไพเราะขึ้น มีจิตสาธารณะ ทำความดีเพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือสังคมมากยิ่งขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : มีเด็กบางส่วนขาดระเบียบวินัย มีโลกส่วนตัวมากขึ้น แยกตัวจากสังคม ขาดการมีส่วนร่วมในขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ของสังคมและชุมชน และไม่มีความพร้อมหรือความเป็นผู้นำในการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดำรงในสังคมและชุมชนของตนเอง

สาเหตุ/ปัญหา : สถานศึกษาขาดระบบส่งเสริมผู้นำนักเรียนในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ผู้เรียนขาดการดูแลจากครอบครัวที่ดี โรงเรียนไม่เข้มงวดกับนักเรียน ครูไม่กล้าทำโทษเด็ก กลัวความผิดหรือถูกร้องเรียน เป็นต้น

(2.2) **ระดับอาชีวศึกษา** ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมพิเศษเสริมนอกห้องเรียน และการสร้างต้นแบบในสถานศึกษา

ผลสำเร็จ : นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมทำกิจกรรม

ผลที่ควรปรับปรุง : กิจกรรมส่วนใหญ่ยังไม่สามารถปลูกฝังคุณธรรมด้านนี้ได้อย่างแท้จริง นักศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดจิตอาสาและจิตสำนึก การปฏิบัติเป็นเพราะถูกบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรม และไม่มีความเป็นผู้นำในการเป็นตัวอย่างให้สังคมและชุมชนของตนเอง

สาเหตุ/ปัญหา : ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมยังไม่ต่อเนื่อง เพียงแค่รณรงค์ช่วงใดช่วงหนึ่งเท่านั้น งบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรมมีจำกัด ครอบครัวไม่ดูแลเอาใจใส่ต่อความเจริญทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม สังคมขาดต้นแบบบุคคลและชุมชนในการต่อต้านการทุจริตอย่างจริงจัง เป็นต้น

(2.3) ระดับอุดมศึกษา ให้ความสำคัญการจัดการเรียนการสอนไว้ในรายวิชาศึกษาทั่วไป และส่งเสริมผ่านกิจกรรมนักศึกษา

ผลสำเร็จ : นักศึกษาให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่เป็นความสนใจ

ผลที่ควรปรับปรุง : นักศึกษาแยกตัวจากสังคม ขาดการมีส่วนร่วมในขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ของสังคมและชุมชน ขาดจิตอาสา และการเห็นแก่ประโยชน์ของสังคม และยังมีนักศึกษาเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

สาเหตุ/ปัญหา : วิชาศึกษาทั่วไปไม่มีการส่งเสริมการเป็นคนดี สังคมขาดบุคคลต้นแบบที่ให้ความเอาใจใส่ในการต่อต้านการทุจริต นอกจากนี้ ผู้ปกครองขาดการดูแลเอาใจใส่หรืออาจารย์ขาดคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น

(2.4) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มุ่งการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในการเรียนการสอน

ผลสำเร็จ : ผู้เรียนส่วนใหญ่เข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตระหนักในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และภูมิใจในความเป็นไทย

ผลที่ควรปรับปรุง : การนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตยังไม่ปรากฏชัดเจน

สาเหตุ/ปัญหา : การขาดระบบดำเนินการที่มีความต่อเนื่อง เป็นต้น

(3) แนวนโยบายที่ 1.3 การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคนตั้งแต่แรกเกิด จนถึงตลอดชีวิต ได้มีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ยากจน อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล ทุรกันดาร พบว่า ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ยากจน อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล ทุรกันดาร เพิ่มสูงขึ้นทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำของโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ เนื่องจากสถานศึกษายังมีคุณภาพที่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษาดังนี้

(3.1) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นนโยบายเรียนฟรี 15 ปี เด็กทุกคนมีโอกาสเข้าเรียนและดูแลกลุ่มเด็กพิเศษมากขึ้น

ผลสำเร็จ : เด็กพิเศษ เด็กพิการ เด็กบกพร่องด้านต่างๆ และเด็กด้อยโอกาส ได้รับการดูแลและมีโอกาสได้เรียน เด็กได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน และนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของผู้ปกครอง

ผลที่ควรปรับปรุง : นักเรียนบางส่วนออกกลางคันและโอกาสในการเข้าเรียนโรงเรียนที่มีคุณภาพยังแตกต่างกัน ทำให้เด็กต้องแข่งขันเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง หรือต้องเดินทางเข้าไปเรียนในเขตเมือง

สาเหตุ/ปัญหา : ขาดระบบรองรับและส่งต่อนักเรียนที่ออกกลางคัน การจัดสรรทุนการศึกษาสำหรับเด็กยากจนยังไม่ทั่วถึง และคุณภาพของโรงเรียนยังแตกต่างกัน เป็นต้น

(3.2) ระดับอาชีวศึกษา ให้ความสำคัญกับการรับเด็กทุกคนที่อยากเรียน สายอาชีวศึกษาและการสนับสนุนทุนผ่านกองทุน กยศ.

ผลสำเร็จ : จำนวนนักศึกษาเข้าเรียนและจบการศึกษายาอาชีพเพิ่มขึ้น อัตราการมีงานทำน่าพอใจ รวมทั้งนักศึกษาที่เป็นกลุ่มด้อยโอกาส กลุ่มชาติพันธุ์ หรือชนกลุ่มน้อย มีปริมาณการเข้าเรียนสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : การกำกับดูแล และแก้ปัญหาเรื่องพฤติกรรมของผู้เรียนที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ คุณภาพผู้จบการศึกษาที่ลดลง โดยเฉพาะเรื่องทักษะการทำงาน และภาษาอังกฤษ

สาเหตุ/ปัญหา : ขาดระบบแนะแนวที่ดี นักเรียนจำนวนมากเลือกเรียนในสาขาที่ตนเองไม่ถนัด ทำให้ไม่จบการศึกษา เป็นต้น

(3.3) ระดับอุดมศึกษา มีสถาบันอุดมศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการเปิดหลักสูตรใหม่มากขึ้น มีการแข่งขันมากขึ้นทำให้โอกาสในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษามีมากขึ้น

ผลสำเร็จ : มีผู้เข้าเรียนและจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น รวมทั้งคนพิการมีโอกาสเข้าเรียน

ผลที่ควรปรับปรุง : คุณภาพการเรียนการสอนลดลง การเลือกเรียนต่อโดยขาดเป้าหมายและไม่ตรงตามความถนัด ส่งผลให้นักศึกษาต้องออกเรียนกลางคันและไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ค่าใช้จ่ายในการเรียนที่ค่อนข้างสูงในสาขาที่เป็นที่ต้องการของนักศึกษา การผลิตบัณฑิตเกินความต้องการในบางสาขา และคุณภาพของสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้เรียนบางส่วนขาดโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

สาเหตุ/ปัญหา : สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนต้องมีรายได้เพื่อเลี้ยงตนเอง ทำให้รับนักศึกษาไม่จำกัด และเรียกเก็บค่าใช้จ่ายค่อนข้างแพง และนักศึกษาส่วนหนึ่งขาดวินัยในตนเองและไม่มีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน เป็นต้น

(3.4) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มุ่งการเปิดโอกาสเข้าเรียนเพื่อเพิ่มคุณวุฒิ การส่งเสริมอาชีพ และเปิดหลักสูตร ปวช. ร่วมกับสถานประกอบการ ด้านการให้บริการ

ผลสำเร็จ : ผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มจำนวนขึ้น รวมถึงประชาชนมีโอกาสดำเนินการฝึกอาชีพ และเข้าถึงการศึกษามากขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : คุณภาพของผู้จบการศึกษายังเป็นปัญหา

สาเหตุ/ปัญหา : ที่สนใจต่อการเรียน กศน. ที่ผู้เรียนต้องการเรียนเพื่อให้ได้วุฒิการศึกษาเท่านั้น เป็นต้น

(4) **แนวนโยบายที่ 1.4 การผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขัน และร่วมมือกับนานาชาติ** พบว่า ระดับอาชีวศึกษามีความร่วมมือกับภาคเอกชนหรือสถานประกอบการในการผลิตมากขึ้น ขณะที่ระดับอุดมศึกษาสามารถผลิตกำลังคนในสาขาที่มีความต้องการได้มากขึ้น แต่ส่วนหนึ่งพบว่า ทักษะในวิชาพื้นฐาน และทักษะทางภาษาของผู้จบการศึกษายังต้องปรับปรุง การผลิตไม่ตรงตามความต้องการ การผลิตบัณฑิตในหลายสาขายังเกินความต้องการ ทำให้มีปัญหาคอขวดของบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาดังนี้

(4.1) **ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** เน้นการสอนเนื้อหาตามหลักสูตร และส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาต่อ

ผลสำเร็จ : นักเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วเรียนต่อในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาสูงขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหา และความเชื่อมโยงไปสู่การประกอบอาชีพ

สาเหตุ/ปัญหา : ไม่มีการสอนทักษะและการปฏิบัติเพื่อปลูกฝังเรื่องอาชีพ ค่านิยมผู้ประกอบการบางส่วนตีกรอบอาชีพให้แก่เด็ก ทำให้เด็กไม่กล้าคิดกล้าตัดสินใจ หรือไม่ได้ค้นพบตัวเอง โรงเรียนขาดระบบข้อมูลเด็กรายบุคคลเพื่อให้สามารถส่งเสริมได้ถูกทาง กระทรวงศึกษาธิการยังร่วมมือกับกระทรวงต่างๆ ในการพัฒนาคนเข้าสู่อาชีพค่อนข้างน้อย เป็นต้น

(4.2) **ระดับอาชีวศึกษา** ให้ความสำคัญกับการร่วมมือกับภาคเอกชนมากขึ้น และการฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการจริง

ผลสำเร็จ : นักศึกษามีทักษะฝีมือเฉพาะด้าน และประสบการณ์ที่พร้อมสู่ตลาดแรงงาน สามารถแข่งขันกับต่างชาติได้

ผลที่ควรปรับปรุง : ทักษะในวิชาพื้นฐาน และทักษะทางภาษาของผู้จบการศึกษา การผลิตบางส่วนที่ยังไม่ตรงความต้องการ ทำให้ภาคเอกชนต้องผลิตเอง

สาเหตุ/ปัญหา : ขาดแผนกำลังคนของประเทศทั้งระบบ บางหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ การผลักดันระบบคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อเทียบเคียงระบบเงินเดือนตามสมรรถนะยังล่าช้า ขาดแคลนอาจารย์ในสายช่าง เป็นต้น

(4.3) **ระดับอุดมศึกษา** สถาบันต่างๆ มีความพยายามเปิดหลักสูตรที่มีความหลากหลายตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตมากขึ้น และมีความร่วมมือกับต่างประเทศในการพัฒนาอาจารย์

ผลสำเร็จ : จำนวนผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเพิ่มสูงขึ้น ผู้ใช้บัณฑิตมีโอกาสเลือกคนเข้าทำงานมากขึ้น จำนวนผู้จบการศึกษาในสาขาขาดแคลนเพิ่มขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : การผลิตบัณฑิตในบางสาขาเกินความต้องการของตลาดแรงงาน หรือการออกกลางคัน บัณฑิตที่จบมาส่วนหนึ่งยังทำงานไม่ตรงสาขาที่เรียนมา ทำให้เกิดความสูญเปล่าทางการจัดการศึกษา คุณภาพของบัณฑิตจำนวนมากไม่เป็นที่น่าพอใจ รวมถึงการปลูกฝังให้บัณฑิตจบแล้วต้องหางานทำ สังเกตได้จากการกำหนดตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพต่างๆ โดยไม่ได้ปลูกฝังให้สร้างงานด้วยตนเอง หรือเป็นผู้ประกอบการ

สาเหตุ/ปัญหา : สถาบันอุดมศึกษาเปิดหลักสูตรที่ทับซ้อนกันในพื้นที่เดียวกัน ขาดการวางแผนร่วมกัน ทำให้แข่งขันกันเอง อาจารย์ในสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศมีความขาดแคลน และไม่มีแผนพัฒนาอาจารย์ร่วมกันทั้งระบบ นักศึกษามีความรู้ในรายวิชาพื้นฐาน เช่น ภาษาไทย อังกฤษ และคณิตศาสตร์ ยังไม่เพียงพอ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของ สกอ. ไม่เอื้อให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่ขาดแคลนได้ สถาบันผลิตบัณฑิตตามความพร้อมของตนเองแม้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ เป็นต้น

(4.4) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผลสำเร็จ : มีการเปิดหลักสูตร ปวช. ร่วมกับสถานประกอบการเพื่อให้ประชาชนวัยแรงงานสามารถเพิ่มทักษะการทำงานและมีคุณวุฒิการศึกษาสูงขึ้น ผู้จบการศึกษาสามารถประกอบอาชีพ หรือสร้างงานในชุมชนได้

ผลที่ควรปรับปรุง : คุณภาพของผู้จบการศึกษายังแตกต่างจากผู้จบการศึกษาในระบบ

สาเหตุ/ปัญหา : ใช้เวลาในการเรียนวิชาการค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่เป็นการเรียนพร้อมกับการทำงาน

(5) **แนวนโยบายที่ 1.5 การพัฒนามาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา** ทั้งระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก พบว่า สถานศึกษาต้นตัวและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในมากขึ้น แต่ระบบการประเมินคุณภาพภายนอกยังไม่ได้รับการยอมรับจากบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ เนื่องจากเห็นว่า ระบบการประเมินยังไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน และมุ่งการประเมินร่องรอยจากเอกสารมากเกินไป ซึ่งสะท้อนคุณภาพการศึกษาได้เพียงบางส่วน ทำให้มีอุปสรรคในการพัฒนามาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพในภาพรวม รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาดังนี้

(5.1) **ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** หน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียนมีความพยายามและให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน

ผลสำเร็จ : การประเมินคุณภาพสร้างความตื่นตัวให้โรงเรียนมีพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น เพื่อให้ผ่านการประเมิน

ผลที่ควรปรับปรุง : กระบวนการประเมินไม่สะท้อนคุณภาพจริง เพราะประเมินจากเอกสาร ไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติทั้งหมด และผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่พึงพอใจในคุณภาพสถานศึกษาในภาพรวม

สาเหตุ/ปัญหา : ความไม่เป็นมาตรฐานของผู้ประเมินส่งผลต่อการประเมิน ตัวบ่งชี้ไม่สะท้อนสภาพบริบทโรงเรียน และสังกัดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน โรงเรียนไม่ให้ความสำคัญและไม่เรียนรู้ระบบการประกันคุณภาพ เป็นต้น

(5.2) ระดับอาชีวศึกษา หน่วยงานและสถานศึกษาพยายามให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพ

ผลสำเร็จ : ทุกสถาบันได้รับการประเมินคุณภาพ

ผลที่ควรปรับปรุง : การประเมินยังไม่สอดคล้องกับบริบทของอาชีวศึกษา ที่มุ่งลงมือปฏิบัติ สถาบันต้องสร้างเอกสารเพื่อรับการประเมิน ผลการประเมินจึงไม่ได้สะท้อนคุณภาพนักศึกษา ดังนั้นภาพรวมจึงไม่ประสบความสำเร็จ ไม่ได้ช่วยยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษา และไม่ได้ส่งเสริมสถานศึกษาแต่ละแห่งให้มีความเข้มแข็งและโดดเด่นในลักษณะที่แตกต่างกันตามบริบท

สาเหตุ/ปัญหา : การสนับสนุนจากส่วนกลางไม่เป็นไปตามความต้องการจำเป็นของแต่ละสถาบัน ทำให้สถาบันขนาดเล็กไม่สามารถพัฒนาได้ตามมาตรฐาน เกณฑ์ประเมินไม่เหมาะสม เพราะบริบทของแต่ละที่ต่างกัน เป็นต้น

(5.3) ระดับอุดมศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดมุ่งการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้ทุกสถาบันมีระบบที่เทียบเคียงคุณภาพได้ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

ผลสำเร็จ : ระบบประกันคุณภาพสร้างความตื่นตัวให้สถาบันและอาจารย์รับผิดชอบต่อคุณภาพมากขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : สถาบันสร้างเอกสารเพื่อรับการประเมินมากเกินไป ไม่สามารถสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในองค์กรได้อย่างชัดเจน บุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่ยอมรับระบบการประเมิน และปฏิบัติเพื่อให้ผ่านเท่านั้น รวมทั้ง การนำผลประเมินภายนอกไปใช้ยังมีน้อย และไม่มีแผนระดับชาติที่จะนำผลการประเมินแต่ละวงรอบไปสู่การส่งเสริมหรือปรับปรุงพัฒนาแต่ละสถาบันอย่างจริงจัง

สาเหตุ/ปัญหา : มาตรฐานและตัวบ่งชี้ไม่สะท้อนคุณภาพและบริบทเฉพาะของแต่ละสถาบัน และมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย บางสถาบันมีขนาดเล็ก จำนวนอาจารย์น้อย ไม่สามารถทำตามเกณฑ์หรือมาตรฐานเดียวกันได้ ผู้ประเมินมีมาตรฐานไม่เท่ากัน ไม่มีความเชี่ยวชาญเพียงพอในศาสตร์ด้านต่างๆ และไม่เข้าใจบริบทของสถาบันที่ไปประเมิน เป็นต้น

(5.4) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผลสำเร็จ : สถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการรับรองมาตรฐานจาก สมศ.

ผลที่ควรปรับปรุง : ยังขาดการสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาตามผลการประเมิน และการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา

สาเหตุ/ปัญหา : ความตระหนักของบุคลากรในพื้นที่ และมีภาระงานอื่นมาก เป็นต้น

(6) แนวนโยบายที่ 1.6 การผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มีคุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี พบว่า ส่วนใหญ่ครูได้รับการพัฒนา มีคุณวุฒิ วิทยฐานะหรือตำแหน่งทางวิชาการ และคุณภาพชีวิตสูงขึ้น แต่คุณภาพการเรียนการสอน และการเอาใจใส่ต่อลูกศิษย์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จำแนกตามระดับการศึกษาดังนี้

(6.1) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียนมุ่งพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมให้มีวิทยฐานะสูงขึ้น

ผลสำเร็จ : ครูได้รับการพัฒนามากขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : การได้รับโอกาสในการพัฒนาของครูที่สังกัดต่างๆ เช่น เอกชน เอกชนสงเคราะห์ สังกัดพระปริยัติธรรม ยังแตกต่างกัน หลักสูตรอบรมยังขาดความยืดหยุ่น และไม่เหมาะสมกับครูเท่าใดนัก นวัตกรรมที่เกิดจากศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ของครู และผู้เรียนยังมีน้อย รวมถึงสังคมยังมองว่าครูอาจารย์ไม่มีคุณภาพ

สาเหตุ/ปัญหา : หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินวิทยฐานะไม่สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานจริงและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ครูมีภาระงาน หรือการอบรม หรือกิจกรรมภายนอกมากเกินไป หลักสูตรการผลิตครูยังไม่เหมาะสม กว้างเกินไป มีวิชาที่เกี่ยวกับความเป็นครู น้อยลง สถาบันผลิตครูไม่มีการกำกับติดตามบัณฑิตที่ออกไปทำงาน และให้การอบรมแบบเข้มข้นต่อเนื่อง ขาดระบบครูพี่เลี้ยงดูแลครูใหม่ เป็นต้น

(6.2) ระดับอาชีวศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูอาชีวศึกษาในเกณฑ์ของคุรุสภา พัฒนาครูโดยใช้การฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น และการฝึกอบรมในสถานประกอบการจริง

ผลสำเร็จ : คณาจารย์มีทักษะการสอนเพิ่มขึ้น และผลงานสิ่งประดิษฐ์ของอาจารย์สายช่างมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : อาจารย์บางส่วนยังไม่ได้สอนลงสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งในภาพรวมอาจารย์คุณภาพลดลง ขาดทักษะฝีมือและความเชี่ยวชาญด้านต่างๆ รวมถึงสถาบันส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดสมรรถนะหรือความสามารถเฉพาะของตัวอาจารย์ที่เป็นเอกลักษณ์

สาเหตุ/ปัญหา : มาตรฐานวิชาชีพอาจารย์อาชีวศึกษาของคุรุสภา ใช้มาตรฐานการผลิตเดียวกับอาจารย์สายสามัญ ทำให้ได้อาจารย์ที่ไม่มีทักษะฝีมือด้านช่าง และไม่มีประสบการณ์ทำงานเพราะไม่ผ่านหลักสูตร ปวช. และ ปวส. อาจารย์ส่วนหนึ่งขาดความมุ่งมั่นและเอาใจใส่ในงานของตนเอง ไม่มีแรงจูงใจในการออกแบบกิจกรรมที่เน้นลงมือปฏิบัติ เป็นต้น

(6.3) ระดับอุดมศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันต่างๆ เน้นการพัฒนาเพิ่มคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์

ผลสำเร็จ : อาจารย์ส่วนใหญ่คุณวุฒิส่งขึ้น มีรายได้ และคุณภาพชีวิตดีขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : อาจารย์บางส่วนยังมีปัญหาด้านเทคนิคในการถ่ายทอดเนื้อหาที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ คณาจารย์ในสถาบันขนาดเล็กยังขาดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง และอาจารย์ใหม่คุณภาพลดลง เพราะขาดประสบการณ์ และความเอาใจใส่ต่อลูกศิษย์ลดลง

สาเหตุ/ปัญหา : สถาบันผลิตครูอ่อนแอ มาตรฐานหลักสูตรอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับคุณวุฒิของอาจารย์มากกว่าประสบการณ์ อาจารย์ส่วนหนึ่งยังขาดความมุ่งมั่นและเอาใจใส่ในงานของตนเอง และขาดกระบวนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ในสาขาวิชาที่ตนเองจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

(6.4) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่วนใหญ่เน้นการจัดโครงการฝึกอบรมตามนโยบายของส่วนกลางในแต่ละปี

ผลสำเร็จ : ครูทุกคนได้รับการอบรมจากต้นสังกัดทุกปี

ผลที่ควรปรับปรุง : ครู กศน.ส่วนใหญ่ขาดแรงจูงใจในการพัฒนาวิชาชีพ และผลงานทางวิชาการยังมีน้อย

สาเหตุ/ปัญหา : งบประมาณพัฒนาบุคลากรที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลมีจำกัด และการอบรมมักจัดเป็นกลุ่มใหญ่ ก่อให้เกิดประโยชน์น้อย เป็นต้น

(7) แนวนโยบายที่ 2.1 การส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ กศน. มีความร่วมมือกับสถาบันทางศาสนาและสถาบันทางสังคมในการพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบต่างๆ ส่วนการส่งเสริมให้สถาบันทางศาสนาและสถาบันทางสังคมจัดการศึกษาเอง ยังไม่ปรากฏการจัดกลไกดำเนินการหรือการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างเป็นทางการ จำแนกตามระดับการศึกษาดังนี้

(7.1) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินการเน้นการให้สถานศึกษาร่วมมือกับสถาบันทางศาสนาและสถาบันทางสังคมในการพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบต่างๆ ส่วนการส่งเสริมให้สถาบันทางศาสนาและสถาบันทางสังคมจัดการศึกษาเอง ยังไม่เป็นที่รูปธรรมหรือมีกลไกดำเนินการ

ผลสำเร็จ : ความร่วมมือระหว่างคนในชุมชนและสถาบันต่างๆ มากขึ้น และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ของเด็กได้ รวมทั้งเด็กที่ได้รับการปลูกฝังด้านศาสนาจะตั้งใจเรียนมากขึ้น และเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

ผลที่ควรปรับปรุง : มีเด็กจำนวนมากที่ยังขาดการปลูกฝังด้านจิตอาสา

สาเหตุ/ปัญหา : การวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของสถาบันศาสนาและสถาบันทางสังคมอย่างต่อเนื่อง มักเปลี่ยนไปตามนโยบายของผู้บริหารเป็นต้น

(7.2) *ระดับอาชีวศึกษา* ยังไม่ปรากฏระบบ หรือกลไกการดำเนินการด้านนี้ที่เป็นรูปธรรม

(7.3) *ระดับอุดมศึกษา* ยังไม่ปรากฏระบบ หรือกลไกการดำเนินการด้านนี้ที่เป็นรูปธรรม

(7.4) *การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย* ส่วนใหญ่เป็นการระดมทรัพยากรจากสถาบันทางศาสนาและสถาบันทางสังคมเข้ามาร่วมจัดการศึกษา

ผลสำเร็จ : สถาบันทางศาสนา เช่น วัด เข้ามามีส่วนร่วมกับการศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนมากขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : สถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคมบางส่วนยังขาดศักยภาพในการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา

สาเหตุ/ปัญหา : การดำเนินการขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของผู้บริหารแต่ละพื้นที่ ขาดการวางแผนดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

(8) *แนวนโยบายที่ 2.2 การส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญา และการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม พลศึกษา กีฬาเป็นวิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพและตลอดชีวิต* พบว่าสถานศึกษาทุกระดับให้ความสำคัญ ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนมากขึ้น แต่มีผู้เรียนบางส่วนยังขาดโอกาสเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นและชาติ จำแนกตามระดับการศึกษาดังนี้

(8.1) *ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* มีการจัดการเรียนรู้หรือโครงการเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม พลศึกษา กีฬาและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลสำเร็จ : นักเรียนส่วนใหญ่ชอบออกกำลังกาย มีความสามารถด้านดนตรี มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจศิลปวัฒนธรรมของชาติ รักและภูมิใจในชุมชนของตนมากขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : โรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการได้ต่อเนื่อง และยังมีเด็กบางส่วนที่ขาดโอกาสเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นและชาติ รวมถึงการออกกำลังกาย

สาเหตุ/ปัญหา : นักเรียนต้องเรียนหนัก และเสียเวลากับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการบันเทิง หลักสูตรมัธยมให้เวลากับวิชาพลศึกษา ศิลปะ ดนตรี น้อยเกินไป โรงเรียนขาดครูที่เชี่ยวชาญในการสอนด้านนี้ งบประมาณด้านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม พลศึกษามีน้อยมาก เป็นต้น

(8.2) ระดับอาชีวศึกษา มีการพยายามแทรกหรือบูรณาการศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ทำให้เกิดความสอดคล้องกับการประกันคุณภาพ และส่งเสริมให้เป็นส่วนหนึ่งของการแข่งขันผลงานของนักศึกษา

ผลสำเร็จ : นักศึกษากลับแสดงออก มีความมั่นใจมากขึ้น และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่ท้องถิ่นจัดขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : มีสถาบันบางแห่งที่ยังให้ความสำคัญด้านศิลปวัฒนธรรมค่อนข้างน้อย

สาเหตุ/ปัญหา : สถาบันขาดงบประมาณในการเชิญวิทยากรด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบรรยาย เป็นต้น

(8.3) ระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่จะเน้นการส่งเสริมการจัดเป็นกิจกรรมนักศึกษา รวมถึงจัดเป็นโครงการบริการวิชาการที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของชุมชน

ผลสำเร็จ : นักศึกษามีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน ผูกพันกับสถาบัน และภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น

(8.4) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้เรียนได้เรียนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสอนด้านอาชีพ และมีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม

ผลสำเร็จ : กศน. มีเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ช่วยในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

(9) แผนนโยบายที่ 2.3 การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ พบว่า หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับส่งเสริมสนับสนุนครูและคณาจารย์ ทำวิจัยเพิ่มมากขึ้น มีผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ผลิตขึ้นยังนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย ส่วนใหญ่เน้นการตีพิมพ์เผยแพร่มากกว่าการมุ่งประโยชน์ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม จำแนกตามระดับการศึกษาดังนี้

(9.1) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และแก้ไขพฤติกรรมเด็กมากขึ้น

ผลสำเร็จ : ครูจำนวนมากพัฒนาการเรียนการสอน และแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนจากงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง และกระตือรือร้นในการทำวิจัยมากขึ้นจากการใช้การวิจัยเพื่อขอวิทยฐานะ

ผลที่ควรปรับปรุง : ครูบางส่วนทำวิจัยตามนโยบายของผู้บริหาร หรือทำผลงานวิชาการ แต่ไม่ได้นำไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน

สาเหตุ/ปัญหา : การให้ทุนสนับสนุนแก่ครูที่ทำวิจัยยังมีน้อย เป็นต้น

(9.2) ระดับอาชีวศึกษา มีการส่งเสริมด้านการพัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์มากขึ้น โดยการจัดสรรทุน และการจัดการประกวดแข่งขันเป็นผลงานนักศึกษา

ผลสำเร็จ : จำนวนนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ การจดอนุสิทธิบัตรเพิ่มขึ้น และสามารถต่อยอดการใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น และสามารถนำสิ่งประดิษฐ์มาใช้ในการเรียนการสอนต่อไปได้

ผลที่ควรปรับปรุง : งานวิจัยของอาจารย์ที่ไม่ใช่สิ่งประดิษฐ์ ส่วนใหญ่ไม่มีการนำผลวิจัยไปใช้ และผลงานวิจัยยังมีจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับจำนวนอาจารย์

สาเหตุ/ปัญหา : งบประมาณสนับสนุนน้อย และมีความแตกต่างระหว่างสถาบันที่ตั้งอยู่ในเมืองกับนอกเมือง เป็นต้น

(9.3) ระดับอุดมศึกษา สถาบันแทบทั้งหมดให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการวิจัยของอาจารย์ด้วยวิธีการและรูปแบบต่างๆ

ผลสำเร็จ : จำนวนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยทั่วไปเพิ่มขึ้น จำนวนอาจารย์ที่มีศักยภาพในการทำวิจัยเพิ่มขึ้น และนำองค์ความรู้จากการวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : นักศึกษายังไม่มีโอกาสร่วมทำวิจัยกับอาจารย์มากนัก การนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ยังน้อย ส่วนใหญ่เน้นการตีพิมพ์เผยแพร่มากกว่าผลกระทบต่อสังคม ส่วนสถาบันเฉพาะทาง เช่น สถาบันการพลศึกษา มหาวิทยาลัยสงฆ์ เป็นต้น ยังมีผลงานวิจัยน้อย

สาเหตุ/ปัญหา : อาจารย์ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการทำวิจัย และมุ่งการสอนมากกว่าการทำวิจัย เป็นต้น

(9.4) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผลที่ควรปรับปรุง : การส่งเสริมยังไม่มากนัก จำนวนงานวิจัยยังน้อย และบุคลากรขาดแรงจูงใจในการทำวิจัย เพราะไม่ได้นำไปประกอบการพิจารณาเลื่อนขั้นหรือต่อสัญญา

สาเหตุ/ปัญหา : ส่วนใหญ่เป็นพนักงานราชการ และส่วนกลางไม่มีนโยบายสนับสนุนที่ชัดเจนในการให้ทุนทำวิจัย หรือไม่มีการหาแหล่งทุนวิจัยให้ เป็นต้น

(10) **แนวนโยบายที่ 3.1 การพัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้** เพื่อการพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า สถานศึกษาทุกระดับให้ความสำคัญและมีการลงทุนด้านสื่อเทคโนโลยี (ICT) จำนวนมาก เพื่อนำมาใช้สนับสนุนการเรียนการสอน การพัฒนาครูอาจารย์ และการบริหารจัดการ ส่งผลให้ผู้เรียนและผู้สอนพัฒนาความสามารถใช้ ICT สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ลักษณะการใช้ ICT ส่วนใหญ่ ยังเป็นแบบตั้งรับ ผู้เรียนใช้เพื่อการสืบค้นเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังขาดความสามารถจัดการและการสังเคราะห์ข้อมูลที่สืบค้นได้ และการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ จำแนกตามระดับการศึกษาดังนี้

(10.1) **ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** มีการจัดสรรสื่ออุปกรณ์ด้าน ICT ไปสู่โรงเรียนจำนวนมาก เช่น สื่อโทรทัศน์ทางไกล แท็บเล็ต และอุปกรณ์อื่นๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การพัฒนาครู และการบริหารจัดการ

ผลสำเร็จ : นักเรียนชอบเรียนและเรียนได้ดีเมื่อได้เรียนกับครูที่มีสื่อการเรียนการสอนประกอบ มีความสุข ให้ความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ผ่านระบบ ICT หรืออุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูพัฒนาตนเองในการใช้ ICT มากขึ้น รวมถึงโรงเรียนมีความสะดวกในการบริหารจัดการ การรับส่งหนังสือราชการ ทำให้ลดค่าใช้จ่าย

ผลที่ควรปรับปรุง : ความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนต่างๆ ที่มีบริบทและสังกัดที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดข้อจำกัดในการเรียนรู้ของนักเรียน อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนห่างไกลยังไม่เพียงพอ ขณะที่บางส่วนยังใช้ไม่เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้

สาเหตุ/ปัญหา : โรงเรียนขนาดเล็กไม่ได้บริหารจัดการอย่างเพียงพอ อุปกรณ์ที่จัดสรรบางอย่างไม่ทันสมัย ขาดงบประมาณซ่อมบำรุง โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตเองเพิ่มขึ้น ครูบางส่วนเรียนรู้ไม่ทันเทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอ โรงเรียนขนาดเล็กที่เรียนรู้ผ่านระบบโทรทัศน์ทางไกลยังขาดครูกำกับการเรียนรู้ ทำให้เรียนรู้ได้ไม่เต็มศักยภาพ เป็นต้น

(10.2) **ระดับอาชีวศึกษา** มีการนำระบบ ICT มาใช้ในสถานศึกษามากขึ้น ทั้งสนับสนุนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

ผลสำเร็จ : การจัดการเรียนการสอนด้วย ICT ส่วนใหญ่ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนและผู้เรียนใช้ประโยชน์ในการทำกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและการทำงานต่างๆ ภายในสถาบันมากขึ้น รวมถึงนักศึกษาที่มีความสามารถที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : นักศึกษายังขาดความสามารถในการสังเคราะห์ข้อมูลจาก ICT ส่วนใหญ่สืบค้นข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้นักศึกษาไม่นิยมเข้าห้องสมุดรวมทั้งการใช้ ICT ทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาลดลง

สาเหตุ/ปัญหา : การใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นสื่อในการเรียนการสอนยังไม่หลากหลาย จะเน้นลงมือปฏิบัติมากกว่า เป็นต้น

(10.3) ระดับอุดมศึกษา สถาบันแทบทั้งหมดให้ความสำคัญกับการนำ ICT เข้ามาใช้ในสถาบัน

ผลสำเร็จ : การจัดการเรียนการสอนด้วย ICT มีประสิทธิภาพ นักศึกษารู้จักใช้ ICT ในการเรียนรู้ การทำสื่อประกอบการเรียน และมีความรู้รอบตัว ทันท่วงทีต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน และการประสานงานระหว่างอาจารย์กับนักศึกษามีความสะดวก รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : นักศึกษาใช้ ICT แบบตั้งรับ ยังขาดความสามารถในการสังเคราะห์ข้อมูล

สาเหตุ/ปัญหา : ความสะดวกและการเข้าถึงในการใช้งาน ICT มีข้อจำกัด วิธีการสอนยังเป็นแบบป้อนข้อมูล ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะการวิเคราะห์ เป็นต้น

(10.4) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผลสำเร็จ : สื่อ ICT ช่วยลดปัญหาการขาดแคลนครูได้ และเด็กได้เรียนรู้และมีทักษะด้าน ICT มากขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : ผู้เรียนยังขาดความสามารถจัดการ การสังเคราะห์ข้อมูล และการใช้ข้อมูล

สาเหตุ/ปัญหา : งบประมาณสนับสนุนมีจำกัด เป็นต้น

(11) แนวนโยบายที่ 3.2 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยเร่งรัดกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง ทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และการศึกษานอกระบบฯ ในภาพรวมยังขาดการส่งเสริม และจัดกลไกเพื่อกระจายอำนาจจากส่วนกลางที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัดไปสู่หน่วยปฏิบัติอย่างแท้จริง ส่วนสถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการ อย่างไรก็ตาม ในปี 2559 มีการปรับระบบการบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการ ในภูมิภาค เพื่อบูรณาการการดำเนินงานระดับพื้นที่ เพิ่มความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการศึกษา และทำให้สัดส่วนในการกำกับดูแลของส่วนกลางน้อยลง มีความคล่องตัวในการบริหารงานบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษาดังนี้

11.1) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลที่ควรปรับปรุง : โรงเรียนบริหารเองไม่ได้ ทำให้การทำงานช้าลง ต้องรายงานไปยังต้นสังกัดตลอดเวลา การจัดซื้อจัดจ้าง การพัฒนาต่างๆ หรือการได้บุคลากรมาทำงาน ไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียนอย่างแท้จริง

สาเหตุ/ปัญหา : การกระจายอำนาจยังไม่เป็นจริง

(11.2) ระดับอาชีวศึกษา

ผลที่ควรปรับปรุง : ภาพรวมยังไม่ได้ดำเนินการจริงจัง

สาเหตุ/ปัญหา : การกระจายอำนาจยังขึ้นกับนโยบายของผู้บริหาร

ส่วนกลางแต่ละสมัย

(11.3) ระดับอุดมศึกษา

ผลสำเร็จ : สถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการอย่างชัดเจน

ผลที่ควรปรับปรุง : บางครั้งอาจขาดธรรมาภิบาลในบางสถาบัน

สาเหตุ/ปัญหา : การควบคุมด้านวิชาการและมาตรฐานหลักสูตร ทำให้สถาบันขาดแรงกระตุ้นที่จะพัฒนาสาขาใหม่ๆ ที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน

(11.4) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผลที่ควรปรับปรุง : การทำงานไม่มีประสิทธิภาพเพราะต้องรายงานไปยัง

ต้นสังกัดตลอดเวลา

(12) **แนวนโยบายที่ 3.3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา** พบว่า มีเพิ่มขึ้น ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และการศึกษานอกระบบฯ ทั้งในรูปแบบร่วมจัดการศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากร ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหาร สถานศึกษาต่างๆ ที่จะแสวงหาความร่วมมือเอง ส่วนระดับอุดมศึกษานั้น ภาพรวมการมีส่วนร่วมระหว่างอุดมศึกษากับภาคเอกชนยังไม่น่าพอใจ จำแนกตามระดับการศึกษาดังนี้

(12.1) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลสำเร็จ : การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม มีเพิ่มมากขึ้น ส่วนใหญ่เป็นการระดมทุนช่วยการศึกษาในรูปแบบต่างๆ และหน่วยงานต่างๆ เข้ามาร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : การทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับภาคสังคม ยังไม่เป็นระบบขึ้นอยู่กันโยบายผู้บริหารแต่ละคน

สาเหตุ/ปัญหา : การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ยังไม่มีระเบียบรองรับชัดเจน สังคมยังไม่ตระหนักในความรับผิดชอบด้านการศึกษาร่วมกัน เป็นต้น

(12.2) ระดับอาชีวศึกษา

ผลสำเร็จ : ภาพรวมการมีส่วนร่วมระหว่างอาชีวศึกษากับภาคเอกชน มีเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่เป็นไปในรูปแบบทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการของนักศึกษา และการเข้าถึงภาคประชาชนในรูปแบบโครงการบริการสังคมต่างๆ มีมากขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : ไม่มีระบบจูงใจให้องค์กรเอกชนเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาหรือร่วมบริหารจัดการได้ และการสนับสนุนจากภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมยังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างสถาบันในเมืองกับชนบท

สาเหตุ/ปัญหา : ภาคเอกชนและประชาสังคมไม่เข้มแข็งเพียงพอที่จะเข้ามาสนับสนุนและร่วมบริหารจัดการในสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง องค์กรเอกชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นองค์กรที่มุ่งหวังกำไร เป็นต้น

(12.3) ระดับอุดมศึกษา

ผลที่ควรปรับปรุง : ภาพรวมการมีส่วนร่วมระหว่างอุดมศึกษากับภาคเอกชนยังไม่ชัดเจน การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาของภาคประชาชนยังมีน้อย อีกทั้งประชาสังคมมีส่วนร่วมน้อยในการบริหารจัดการศึกษาในสถาบัน

สาเหตุ/ปัญหา : สถาบันไม่ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของภาคประชาชน ส่วนใหญ่จะออกไปบริการวิชาการหรือมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางสังคมมากกว่า เป็นต้น

(12.4) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผลสำเร็จ : การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคมในการจัดการศึกษาด้านอาชีพมีเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน

(13) **แนวนโยบายที่ 3.4 การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และการลงทุนเพื่อการศึกษา** ตลอดจนบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า มีปรากฏเป็นรูปธรรมบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการเอง ส่วนการอำนวยความสะดวก การผ่อนคลายกฎ ระเบียบ ข้อบังคับจากส่วนกลางเพื่อให้เกิดความคล่องตัวยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร จำแนกตามระดับการศึกษาดังนี้

(13.1) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลที่ควรปรับปรุง : โรงเรียนส่วนใหญ่มีทรัพยากรจากการระดมทุนเพื่อจัดการศึกษาและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เท่านั้น รัฐไม่ได้จัดสรรงบประมาณดำเนินการให้

สาเหตุ/ปัญหา : การระดมทุนยังไม่เป็นระบบ และขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน

(13.2) ระดับอาชีวศึกษา

ผลสำเร็จ : การระดมทรัพยากรจากภาคส่วนต่างๆ มีระบบชัดเจน และจำเป็นต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะจากภาคเอกชน

ผลที่ควรปรับปรุง : การระดมทรัพยากรยังมีอยู่อย่างจำกัด และการลงทุนเพื่อการศึกษาไม่มีความต่อเนื่องและมั่นคง

สาเหตุ/ปัญหา : การทำงานที่ยืดขั้นตอนแบบราชการ ไม่เอื้อให้สถานศึกษาหารายได้หรือการลงทุนร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาของรัฐกับเอกชน และความล่าช้าของการจัดสรรงบจากรัฐบาล เป็นต้น

(13.3) ระดับอุดมศึกษา

ผลสำเร็จ : ภาคเอกชนให้ความร่วมมือในหลักสูตรสหกิจศึกษาของสถาบันต่างๆ เพิ่มขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : ภาพรวมของการระดมทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรร่วมกับภาคสังคมยังมีน้อย และขาดการลงทุนเพื่อสร้างรายได้ร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา กับภาคเอกชน

สาเหตุ/ปัญหา : ผู้บริหารไม่ให้ความสนใจลงทุนร่วมกับเอกชน นโยบายจากส่วนกลางยังส่งผลกระทบต่อการดำเนินการน้อย ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารแต่ละสถาบัน เป็นต้น

(13.4) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผลสำเร็จ : สามารถเปิดสอนหลักสูตร ปวช. ได้จากการระดมทรัพยากรจากภาคเอกชน ช่วยให้ประชาชนวัยแรงงานได้รับคุณวุฒิการศึกษาและได้รับการฝึกวิชาชีพเพิ่มเติม

ผลที่ควรปรับปรุง : การอำนวยความสะดวกด้านกฎ ข้อบังคับจากส่วนกลาง เพื่อให้การประสานงานกับภาคเอกชนคล่องตัวขึ้น ยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร

(14) **แนวนโยบายที่ 3.5 การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา** พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันสามารถอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาทั้งระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีความสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ และสถาบันหลายแห่งมีความพร้อมที่จะรองรับการเข้าเรียนของนักศึกษาต่างชาติ อย่างไรก็ตาม ยังต้องปรับปรุงทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และต้องได้รับการฝึกทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในการทำงานเข้มข้นขึ้น เช่น การฝ่าฟันอุปสรรค ความอดทนในการทำงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานเป็นทีม เป็นต้น นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนและควมมีมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและนานาชาติ ยังต้องได้รับการพัฒนามากขึ้น จำแนกตามระดับการศึกษาดังนี้

(14.1) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลสำเร็จ : นักเรียนส่วนใหญ่รู้จักและเข้าใจวัฒนธรรมประเทศในอาเซียนและประเทศอื่นๆ มากขึ้น โรงเรียนต้นตัวและให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นอย่างมาก และครูจำนวนมากมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการเข้ากับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น

ผลที่ควรปรับปรุง : นักเรียนยังขาดทักษะภาษาอังกฤษ และส่วนหนึ่งเด็กไทยบางส่วนยังมีคุณลักษณะต้องปรับปรุงในเรื่องการแต่งกาย การรู้จักกาลเทศะ และการเคารพกติกาอยู่ร่วมกับคนอื่น

สาเหตุ/ปัญหา : โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดครูที่สามารถสอนด้านทักษะภาษาอังกฤษ การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารยังมีน้อย และคนไทยยังมีวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมน้อย ทำให้เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีโดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชน เป็นต้น

(14.2) ระดับอาชีวศึกษา

ผลสำเร็จ : ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะฝีมือที่สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ และสถาบันอาชีวศึกษาหลายแห่งมีความพร้อมที่จะรองรับการเข้าเรียนของนักศึกษาต่างชาติ

ผลที่ควรปรับปรุง : การสื่อสารภาษาอังกฤษ และได้รับการฝึกทักษะการทำงานมากขึ้น เช่น ความขยันอดทน ความมุ่งมั่นในการทำงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำและการกล้าแสดงออก เป็นต้น

สาเหตุ/ปัญหา : การขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ และสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการสื่อสารภาษาอังกฤษไม่เพียงพอ เป็นต้น

14.3) ระดับอุดมศึกษา

ผลสำเร็จ : นักศึกษามีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพมากขึ้น และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีหลักสูตรและความพร้อมในการรองรับนักศึกษาต่างชาติ

ผลที่ควรปรับปรุง : ภาพรวมของผู้สำเร็จการศึกษามีศักยภาพการแข่งขันกับต่างประเทศไม่สูงนัก โดยเฉพาะด้านภาษาและคุณลักษณะที่จำเป็นในการทำงาน เช่น การฝ่าฟันอุปสรรค ความอดทนในการทำงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานเป็นทีม เป็นต้น ขณะที่สถาบันต้องพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนและควมมีมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและนานาชาติมากขึ้น

สาเหตุ/ปัญหา : กระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษยังขาดประสิทธิภาพ การเรียนรู้ไม่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและประสบการณ์ผ่านการปฏิบัติ การเรียนการสอนขาดการฝึกฝนทักษะการทำงานอย่างเพียงพอ เป็นต้น

(14.4) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผลสำเร็จ : ผู้เรียน กศน. ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษามีคุณวุฒิการศึกษา และได้รับการฝึกอาชีพ สามารถเป็นผู้นำที่เข้มแข็งในชุมชนได้

ผลที่ควรปรับปรุง : ผู้เรียนขาดการสื่อสารภาษาอังกฤษ

สาเหตุ/ปัญหา : การขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ และผู้เรียนมาจากหลายชาติหลายภาษา ทำให้มีปัญหาด้านการสื่อสาร เป็นต้น

4. สรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุป

ผลของการจัดการศึกษาในระหว่างปี 2552-2558 มีบางเรื่องที่ประสบความสำเร็จ และบางเรื่องยังต้องมีการพัฒนาในระยะต่อไป ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติ จะเห็นได้ว่า อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง และต่ำกว่าประเทศอื่น โดยเฉพาะสิงคโปร์ มาเลเซีย แต่เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดย่อยด้านการศึกษา บางเรื่องมีแนวโน้มลดลง บางเรื่องมีแนวโน้มดีขึ้นโดยเฉพาะความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อความสามารถในการแข่งขัน

เมื่อพิจารณาผลการจัดการศึกษาของประเทศไทย ในประเด็นของโอกาสทางการศึกษา ซึ่งรัฐมีนโยบายส่งเสริมค่อนข้างมาก ส่งผลให้ประชากรในวัยเรียน รวมทั้งเด็กด้อยโอกาส และผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้น แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกคน และมีการออกกลางคันอยู่บ้าง นอกจากนี้ ประชากรวัยแรงงานแม้จะได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นแต่ประชากรที่ได้มีการศึกษาน้อยกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นยังมีอยู่จำนวนมาก จึงต้องเร่งดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และมีมาตรการต่างๆ ให้เด็กและประชาชนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นและสูงขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ส่วนในประเด็นคุณภาพของการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนเฉลี่ยต่ำ และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย แม้ว่าเยาวชนจะมีการใฝ่หาความรู้เพิ่มขึ้น แต่ยังคงขาดความสามารถในการจัดการและการสังเคราะห์ข้อมูลที่สืบค้นได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ ส่วนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนยังต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ คุณภาพของแรงงานไทย (อายุ 15 ปีขึ้นไป) แม้ว่าจะได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน สถานประกอบการต้องการแรงงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะสูงมาก ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น และ ปวช. แต่สัดส่วนของผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษายังคงน้อยกว่าประเภทสามัญศึกษา ซึ่งมุ่งหวังเรียนต่อในระดับปริญญาตรี และผู้เรียนอาชีวศึกษามีแนวโน้มน้อยลงทุกปี ทำให้มีการขาดแคลนแรงงานระดับกลาง ส่วนแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ยังมีผู้ว่างงานอยู่จำนวนมาก อย่างไรก็ตาม แรงงานระดับนี้ก็ยังคงขาดแคลนอยู่จำนวนหนึ่ง สะท้อนให้เห็นว่าถึงแม้จะมีระดับคุณวุฒิทางการศึกษาตามที่นายจ้างต้องการแล้ว แต่อาจยังมีคุณภาพหรือคุณลักษณะอื่นๆ ที่ไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ดังนั้น การจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญการพัฒนาผู้เรียนและแรงงานที่มีทักษะและคุณลักษณะที่พร้อมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วนต่างๆ มากกว่าจัดการศึกษาตามความพร้อมของตนเอง

มีการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคนเพื่อวางเป้าหมายการจัดการศึกษา ทั้งเพื่อการผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน และการพัฒนากำลังคนเพื่อยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น

นอกจากนี้ ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ยังต้องได้รับการปรับปรุง โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่มีจำนวนนักเรียนต่อห้องและจำนวนนักเรียนต่อครูที่เหมาะสม การผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพ การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีอยู่จำนวนมากเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและลดภาระงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษา ซึ่งได้รับค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ แต่ใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูค่อนข้างน้อย โดยงบประมาณส่วนใหญ่ที่ใช้จัดการศึกษามาจากภาครัฐ ภาคเอกชนยังมีส่วนร่วมน้อย และผู้ที่มีรายได้น้อยต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาค่อนข้างมาก จึงต้องเร่งดำเนินการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกันเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา มีการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดและสนับสนุนการศึกษาเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐ และปฏิรูประบบการเงินและทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้สามารถใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและเสมอภาค

สรุปได้ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าว ล้วนส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ รวมทั้งความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของไทยที่ยังเป็นรองประเทศอื่นอยู่อีกมาก โดยเฉพาะประเทศในอาเซียน นอกจากนี้ ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น โครงสร้างประชากรไทยที่เปลี่ยนแปลงไป มีอัตราการเกิดลดลง และมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น สภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเป็นสังคมยุคข่าวสาร ยุคดิจิทัล ล้วนส่งผลต่อระบบการศึกษาที่จะต้องตั้งรับและวางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถอยู่ได้ในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีคุณภาพ

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 เป้าหมายเชิงปริมาณที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ไม่มีข้อใดที่บรรลุผล ส่วนเป้าหมายเชิงคุณภาพพบว่า ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมยังไม่น่าพึงพอใจ สะท้อนให้เห็นว่า การน่านโยบายไปสู่การปฏิบัติ การวางแผนของหน่วยงานต่างๆ ที่เป็นหน่วยปฏิบัติ และการบริหารแผนไปสู่การปฏิบัติ ยังขาดทิศทางและขาดการเชื่อมโยงกับเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้ ในภาพรวม การศึกษายังจำกัดอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐ ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนอื่น การจัดการศึกษาขาดความเท่าเทียมและทั่วถึง และคุณภาพของผลลัพธ์ทางการศึกษาไม่น่าพอใจ จึงควรมีการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีความยืดหยุ่น หลากหลาย

และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ปรับระบบการทดสอบประเมินผลความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้วยระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอน และการยกระดับคุณวุฒิ ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ยกระดับคุณภาพมาตรฐานครูและบุคลากรทางการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสัมมาชีพของประชากรทุกช่วงวัย

4.2.2 รัฐมีนโยบายส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาค่อนข้างมาก ส่งผลให้ประชากรทุกช่วงวัยมีโอกาสเข้ารับการศึกษามากมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กด้อยโอกาส และผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการพิจารณาคือ ประชากรวัยเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาระบบ และประชากรวัยแรงงานซึ่งแม้ว่าจะมีแนวโน้มได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่ประชากรที่ได้มีการศึกษต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นยังมีอยู่จำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานเพื่อยกระดับการศึกษาให้แก่แรงงานยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง จึงต้องเร่งดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และมีมาตรการต่างๆ ให้เด็กและประชาชนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นและสูงขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

4.2.3 คุณภาพของแรงงานไทย (อายุ 15 ปีขึ้นไป) แม้ว่าจะได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสัดส่วนของผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทอาชีวศึกษายังคงน้อยกว่าประเภทสามัญศึกษาซึ่งมุ่งหวังเรียนต่อในระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ ผู้เรียนอาชีวศึกษามีแนวโน้มน้อยลงทุกปี ทำให้มีการขาดแคลนแรงงานระดับกลาง ส่วนแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ยังมีผู้ว่างงานอยู่จำนวนมาก อย่างไรก็ตาม แรงงานระดับนี้ก็ยังคงขาดแคลนอยู่จำนวนหนึ่ง สะท้อนให้เห็นว่าถึงแม้จะมีระดับคุณวุฒิทางการศึกษาตามที่นายจ้างต้องการแล้ว แต่อาจยังมีคุณภาพหรือคุณลักษณะอื่นๆ ที่ไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ดังนั้น การจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญการพัฒนาผู้เรียนและแรงงานให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พร้อม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วนต่างๆ มากกว่าจัดการศึกษาตามความพร้อมของตนเอง มีการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนเป้าหมายการจัดการศึกษา ทั้งเพื่อการผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน และการพัฒนากำลังคนเพื่อยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น รวมทั้งมีมาตรการสนับสนุนให้มีผู้เรียนสายอาชีวศึกษามากขึ้น

4.2.4 การที่จำนวนนักเรียนลดลงแต่จำนวนครูยังไม่ลดลงมากนัก แม้ว่าจะมีการตัดอัตราครูที่เกษียณแล้วก็ตาม ทำให้ดูเหมือนว่าอัตราส่วนนักเรียนต่อครูค่อนข้างน้อย แต่กลับมีการขาดแคลนครูในบางสาขาวิชาและในบางพื้นที่ จึงมีความจำเป็นต้องบริหารจัดการในด้านการบริหารงานบุคคลให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การผลิตครูมีปริมาณเพิ่มขึ้นแต่คุณภาพของครูกลับลดลง สถาบันผลิตครูตามความพร้อมของสถาบันมากกว่าผลิตครูให้มีคุณภาพตามความต้องการ ทำให้มีปริมาณเกินในบางสาขาและขาดแคลนในบางสาขาวิชา จึงควรศึกษา วิเคราะห์ และแก้ปัญหา

อย่างจริงจัง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ

4.2.5 จำนวนประชากรช่วงอายุวัยเรียน ในระหว่างปีการศึกษา ๒๕๕๒-๒๕๕๘ ลดลง โดยเฉพาะช่วงอายุ ๓-๕ ปี ซึ่งจะเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีจำนวนลดลงอย่างมาก เนื่องจากอัตราการเกิดที่น้อยลง ในขณะที่จำนวนประชากรผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็กที่จะเข้าสู่ระบบการศึกษามีแนวโน้มลดลง แต่จำนวนสถานศึกษากลับเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ทำให้มีโรงเรียนขนาดเล็กมากขึ้น ส่วนสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับอุดมศึกษาก็มีจำนวนมากขึ้น ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากการเปิดสอนระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้นในสถาบันอาชีวศึกษา ดังนั้น การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในระบบการศึกษาทั้งอาคารสถานที่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีการทบทวนและบริหารจัดการใหม่ให้มีประสิทธิภาพและใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด

4.2.6 การส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถาบันทางศาสนา หรือสถาบันทางสังคม และการใช้เครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาร่วมจัดการศึกษา ยังขาดระบบและกลไกการส่งเสริมจากภาครัฐ ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการโดยสถานศึกษาแต่ละแห่งเอง จึงควรกำหนดแนวนโยบายที่รัฐต้องมีกลไกดำเนินการ มีการกระจายความรับผิดชอบไปยังองค์กรภาคสังคม และการส่งเสริมที่เป็นรูปธรรมทั้งการสนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากรต่างๆ มากยิ่งขึ้น

4.2.7 การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และการลงทุนเพื่อการศึกษา ตลอดจนบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานต่างๆ ยังให้ความสำคัญน้อย ซึ่งชี้ให้เห็นว่า รัฐเป็นผู้รับภาระในการจัดการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ รวบรวมความรับผิดชอบไว้ที่ส่วนกลาง และมีช่องทางและโอกาสให้ภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดกลไกและมาตรการผลักดันการกระจายอำนาจทางการศึกษา ให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการศึกษา และการร่วมรับผิดชอบของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

4.2.8 ประเทศไทยมีการใช้งบประมาณจากภาครัฐเพื่อการศึกษาค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ แต่กลับใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครู ค่อนข้างน้อย การใช้จ่ายขาดทิศทางและไม่เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ขณะที่การบริการทางการศึกษายังไม่มีคุณภาพ โดยงบประมาณส่วนใหญ่ที่ใช้จัดการศึกษามาจากภาครัฐ ภาคเอกชนยังมีส่วนร่วมน้อย และผู้ที่มีรายได้น้อยต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาค่อนข้างมาก จึงต้องเร่งปฏิรูประบบการเงินและทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้สามารถใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดสรรงบประมาณควรเป็นไปในระบบการจัดสรรเพื่อตอบสนองด้านอุปสงค์ (demand-side financing) ผ่านตัวผู้เรียนมากกว่าการจัดสรรเพื่อตอบสนองด้านอุปทาน (supply-side financing) ผ่านผู้ให้บริการทางการศึกษา

4.2.9 การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนปฏิบัติการของหน่วยงานทางการศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับนโยบายรัฐบาลและนโยบายของรัฐมนตรี จึงเป็นปัจจัยแทรกซ้อนที่ทำให้การดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติขาดความต่อเนื่อง และขาดการให้ความสำคัญจากหน่วยงานต่างๆ จึงควรวางระบบให้แยกบทบาทการเป็นผู้กำหนดนโยบาย (policy maker) ผู้กำกับการจัดการศึกษา (regulator) และผู้จัดการศึกษา (provider) ออกจากกันอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการถ่วงดุลและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง และควรมีการกำหนดกลไกหรือแสวงหามาตรการที่จะตรวจสอบการวางแผนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กำหนดให้หน่วยงานต่างๆ ต้องเสนอแผนให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษารับรองความเชื่อมโยงกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ก่อนจะนำไปสู่ขั้นตอนการเสนอของบประมาณจากรัฐสภา เป็นต้น นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาต้องกำหนดกลไก และระบบการประสานแผนฯ การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ตามช่วงเวลา และดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อผลักดันการนำแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. รายงานสถิติคดีประจำปี 2557. (ออนไลน์). 2558. แหล่งที่มา: <http://www.djop.go.th/images/djopimage/yaer2557.pdf> (27 มีนาคม 2559)
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินการโดยศาลพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำแนกตามระดับการศึกษา. (ออนไลน์). 2558. แหล่งที่มา: http://www2.djop.moj.go.th/media/k2/attachments/back_edu.pdf (27 มีนาคม 2559)
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร. บริษัทแอดวานซ์ พรินติ้ง เซอร์วิส จำกัด. 2556.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สถิติการศึกษา ปี 2558. (ออนไลน์). 2558. แหล่งที่มา: http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=18308. (15 มิถุนายน 2559)
- _____. สถิติการศึกษา ปี 2557. (ออนไลน์). 2557. แหล่งที่มา: http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=14038. (15 มิถุนายน 2559)
- _____. สถิติการศึกษา ปี 2556. (ออนไลน์). 2556. แหล่งที่มา: http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=10968. (15 มิถุนายน 2559)
- _____. สถิติการศึกษา ปี 2555. (ออนไลน์). 2555. แหล่งที่มา: http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=5993. (15 มิถุนายน 2559)
- _____. สถิติการศึกษา ปี 2554. (ออนไลน์). 2554. แหล่งที่มา: http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=2113. (15 มิถุนายน 2559)
- _____. สถิติการศึกษา ปี 2553. (ออนไลน์). 2553. แหล่งที่มา: http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=1063. (15 มิถุนายน 2559)
- _____. สถิติการศึกษา ปี 2552. (ออนไลน์). 2552. แหล่งที่มา: http://www.bopp-obec.info/info_52/index.php. (15 มิถุนายน 2559)
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. เอกสารจำนวนผู้ออกกลางคัน ปีการศึกษา 2557 และ 2558. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2559. (อัดสำเนา)

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **สถานการณ์การคลอดบุตรของวัยรุ่นไทย ปี 2555.** (ออนไลน์). 2555. แหล่งที่มา: http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=10430 (3 เมษายน 2558)

_____. **สถานการณ์การคลอดบุตรของวัยรุ่นไทย ปี 2556.** (ออนไลน์). 2556. แหล่งที่มา: http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=12278 (3 เมษายน 2558)

_____. **สถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่น ปี 2553.** (ออนไลน์). 2553. แหล่งที่มา: http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=9877 (3 เมษายน 2558)

_____. **สภาวะการมีบุตรของวัยรุ่นไทย.** (ออนไลน์). 2552. แหล่งที่มา: http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=9868 (3 เมษายน 2558)

_____. **สภาวะการมีบุตรของวัยรุ่นไทย พ.ศ. 2554.** (ออนไลน์). 2554. แหล่งที่มา: http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=9885 (3 เมษายน 2558)

_____. **ระบบสารสนเทศด้านสังคม : จำนวนและอัตราการคลอดบุตรของวัยรุ่นไทย พ.ศ. 2552-2558.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://mis.m-society.go.th/#> (1 สิงหาคม 2559)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559).** กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2553.

_____. **รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559).** เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการสภาการศึกษา ครั้งที่ 2/2559 วันที่ 7 มิถุนายน 2559. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559. (อัดสำเนา)

_____. **รายงานผลการศึกษาสถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค, 2558.

_____. **รายงานด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557.** กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค, 2559.

_____. **สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2552.** กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2553.

_____. **สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2553.** กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2554.

_____. **สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2554.** กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน

กราฟฟิค, 2556.

_____ . สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2555-2556. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2557.

_____ . สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2556-2557. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2558.

_____ . (ร่าง) สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2557-2558. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559. (อัดสำเนา)

_____ . สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 “จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร”. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์จำกัด, 2559.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). บทสรุปสำหรับผู้บริหาร การสำรวจขีดความสามารถในการจัดการตนเองเพื่อนำไปสู่สังคมธรรมาภิบาล (Governing Capability) พ.ศ. 2557. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/govern57.pdf>. (28 ธันวาคม 2558).

_____ . สรุปสำหรับผู้บริหารการสำรวจการอ่านของประชากร พ.ศ. 2558. (ออนไลน์). 2558. แหล่งที่มา: http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/readingSum58_update.pdf (1 เมษายน 2559)

_____ . สำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2558. (ออนไลน์). 2558. แหล่งที่มา: http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/icthh_report_58.pdf (1 เมษายน 2559)

_____ . สำรวจภาวะการทำงานของประชากร (รายปี) พ.ศ.2558. (ออนไลน์). 2558. แหล่งที่มา: http://service.nso.go.th/nso/nso_center/project/search_center/23project-th.htm (1 สิงหาคม 2559)

_____ . สำรวจสภาวะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต (ความสุข) คนไทย พ.ศ.2557. (ออนไลน์). 2557. แหล่งที่มา: http://service.nso.go.th/nso/nso_center/project/search_center/23project-th.htm (1 สิงหาคม 2559)

ภาษาอังกฤษ

Quacquarelli Symonds. **QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.** (Online). 2009. Available from : [http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2016#sorting=rank+region="+country="+faculty="+stars=false+search=](http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2016#sorting=rank+region=) (2016, July 2016)

_____. **QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.** (Online). 2010. Available from : [http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2015#sorting=rank+region="+country="+faculty="+stars=false+search=](http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2015#sorting=rank+region=) (2016, July 2016)

_____. **QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.** (Online). 2011. Available from : [http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2014#sorting=rank+region="+country="+faculty="+stars=false+search=](http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2014#sorting=rank+region=) (2016, July 2016)

_____. **QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.** (Online). 2012. Available from : [http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2013#sorting=rank+region="+country="+faculty="+stars=false+search=](http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2013#sorting=rank+region=) (2016, July 2016)

_____. **QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.** (Online). 2013. Available from : [http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2012#sorting=rank+region="+country="+faculty="+stars=false+search=](http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2012#sorting=rank+region=) (2016, July 2016)

_____. **QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.** (Online). 2014. Available from : [http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2012#sorting=rank+region="+country="+faculty="+stars=false+search=](http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2012#sorting=rank+region=) (2016, July 2016)

_____. **QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.** (Online). 2015. Available from : [http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2012#sorting=rank+region="+country="+faculty="+stars=false+search=](http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2012#sorting=rank+region=) (2016, July 2016)

_____. **QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.** (Online). 2016. Available from : [http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2012#sorting=rank+region="+country="+faculty="+stars=false+search=](http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2012#sorting=rank+region=) (2016, July 2016)

_____. **QS World University Ranking 2015/16.** (Online). 2016. Available from : [http://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2015#sorting=rank+region="+country="+faculty="+stars=false+search=](http://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2015#sorting=rank+region=) (2016, July 2016)

The World Competitiveness Center. **IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2008.**

_____. **IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2009.**

_____. **IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2010.**

_____. **IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2011.**

_____. **IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2012.**

_____. **IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2013.**

_____. **IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2014.**

_____. **IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2015.**

_____. **IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2016.**

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา :

ดร.กมล	รอดคล้าย	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.วัฒนาพร	ระจับทุกซ์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.สมศักดิ์	ดลประสิทธิ์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายชาญ	ตันติธรรมถาวร	ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา
นางเกื้อกุล	ซังใจ	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

ผู้สังเคราะห์รายงาน

นางเกื้อกุล	ซังใจ	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
นายภูริต	วาจาบัณฑิตย์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

ผู้รับผิดชอบ

นางสาวกิงกาญจน์ เมฆา		ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา
นางสาวทัศนีย์	ชุ่มชื่นดี	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นายภูริต	วาจาบัณฑิตย์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นางสาวสุภารัตน์	ศรีหลัก	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา